

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2020

8. volební období

ZÁPIS

*z 28. schůze výboru pro životní prostředí,
která se konala dne 10. června 2020 od 11.00 hodin*

v budově Poslanecké sněmovny, Sněmovní 1/1, 118 26 Praha 1
místnost č. K 49 / přízemí

Přítomni: Bc. Ondřej Babka, Ing. Dana Balcarová, Mgr. Jan Čížinský, Bc. František Elfmarek, DiS., Ing. Eva Fialová, Ing. Jaroslav Holík, Ing. Josef Kott, Ing. Jana Krutáková, Karla Maříková, doc. PaedDr. Ilona Mauritzová, Ph.D., Ing. Markéta Pekarová Adamová, Ing. Marie Pěňčíková, David Pražák, Ing. Pavel Pustějovský, Ing. Jan Schiller, Ing. Karel Tureček, RNDr. Jan Zahradník

Omluveni: Mgr. Jan Čížinský, JUDr. Jan Chvojka,

Hosté: Mgr. Richard Brabec, ministr životní prostředí MŽP
Mgr. Lukáš Záruba, ředitel odboru ochrany vod MŽP
Ing. Pavel Sekáč, Ph.D., náměstek pro řízení sekce pro fondy EU, vědu, výzkum a vzdělávání MZE
Ing. Marian Čiernik, ředitel odboru vody v krajině a odstraňování povodňových škod MZE
Ing. Jan Landa, státní tajemník MŽP
Ing. Josef Bečvář, ředitel odboru rozpočtu MŽP
Ing. Luboš Dufek, vedoucí oddělení rozpočtu kapitoly, MŽP
Ing. Martin Štemberka, Ph.D., předseda Českého báňského úřadu
Ing. Petr Valdman, ředitel SFŽP
Ing. Pavel Jakobe, ředitel sekce ekonomické SFŽP
Mgr. Miroslav Havránek, ředitel CENIA
Anna Pasková, M.A., ředitelka odboru politiky životního prostředí a udržitelného rozvoje MŽP
Ing. Jan Ernest, ředitel sekce produkčních statistik ČSÚ
doc. JUDr. PhDr. David Elischer, Ph.D., ředitel odboru legislativy a mezinárodní spolupráce ČSÚ
Ing. Bc. Jan Maršák, Ph.D., ředitel odboru odpadů MŽP
a další hosté dle prezenční listiny

NÁVRH PROGRAMU:

11:00 hod.

1. Informace Ministerstva životního prostředí ČR a Ministerstva zemědělství ČR o ochraně před kritickým suchem v České republice

Přizváni zástupci Ministerstva životního prostředí ČR a
Ministerstva zemědělství ČR
Zpravodajka posl. Ing. Dana Balcarová

12:00 hod. *

2. Návrh závěrečného účtu kapitoly č. 315 – Ministerstvo životního prostředí za rok 2019

Odůvodní zástupce Ministerstva životního prostředí ČR
Zpravodaj posl. Bc. František Elfmarek, DiS.

12:30 hod. *

3. Návrh závěrečného účtu kapitoly č. 348 – Český báňský úřad za rok 2019

Odůvodní zástupce Českého báňského úřadu
Zpravodaj posl. Ing. Pavel Pustějovský

12:45 hod. *

4. Zpráva o hospodaření Státního fondu životního prostředí ČR za rok 2019

Odůvodní zástupce Státního fondu životního prostředí ČR
Zpravodaj posl. Ing. Jaroslav Holík

Polední přestávka cca od 13:00 do 14:00 hodin

14:00 hod.

5. Zprávy o životním prostředí v krajích 2018

Dokumenty dostupné na: <https://www.cenia.cz/publikace/krajske-zpravy/zpravy-o-zivotnim-prostredi-v-krajich-2018/>

Přizván ředitel CENIA Mgr. Miroslav Havránek

15:30 hod. *

6. Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Zelená dohoda pro Evropu, COM (2019) 640 final

15:45 hod. *

7. Zpráva Komise Evropskému parlamentu a Radě o statistikách podle nařízení (ES) č. 2150/2002 o statistice odpadů a o jejich kvalitě, COM (2020) 54 final

Přizván zástupce Českého statistického úřadu
Zpravodaj posl. Bc. František Elfmarek, DiS.

16:00 hod. *

8. Různé

* Uvedené časy jsou pouze orientační

Předsedkyně výboru Ing. Dana Balcarová zahájila schůzi. Na úvod přítomné informovala, že jednání výboru je nahráváno a záznam bude po skončení schůze zveřejněn na webových stránkách výboru pro životní prostředí. Předsedkyně se dále zeptala, jestli mají členové výboru připomínky k navrženému programu schůze. Nikdo se nepřihlásil, takže dala o programu hlasovat.

Hlasování o programu

Hlasování č. 1: Pro 9 Proti 0 Zdržel se 0

Ověřovatelem byla stanovena poslankyně Ing. Eva Fialová

Hlasování č. 2: Pro 9 Proti 0 Zdržel se 0

Vyslovení souhlasu výboru s vystoupením hostů v délce 2 minut

Hlasování č. 3: Pro 9 Proti 0 Zdržel 0

1. Informace Ministerstva životního prostředí ČR a Ministerstva zemědělství ČR o ochraně před kritickým suchem v České republice

Předsedkyně Balcarová zahájila projednávání prvního bodu. Přivítala ministra životního prostředí pana Mgr. Richarda Brabce, náměstka Ing. Pavla Sekáče, Ph.D. a další hosty a předala slovo ministru Brabcovi.

Ministr Brabec přednesl úvodní slovo. Řekl, že i přes silné deště, které v současnosti zaznamenáváme na území České republiky, jsou úrovně mělkých podzemních vod stále na úrovni silného nebo mimořádného sucha. V některých regionech chybí za posledních 6 až 7 let až 1300 litrů vody na metr čtvereční. Současné počasí zlepšilo stav agronomického (zemědělského) sucha a částečně také stav hydrologického sucha. Dále informoval, že Ministerstvo životního prostředí (dále jen MŽP) má ve výzvách vypsány 4 miliardy korun. K těmto vyhrazeným zdrojům budou přidány další 2 miliardy korun, o kterých v pondělí rozhodla vláda ČR. Tyto finance umožní MŽP rozjet nové projekty na výstavbu vodovodů a kanalizací až pro 200 obcí.

Ministr Brabec uvedl, že v roce 2019 MŽP realizovalo přibližně 5 tisíc projektů, jednalo se mimo jiné o projekty umožňující zadržení vody v přehradách, vytvářející zdroje pitné vody či o projekty, které posilují přirozené funkce krajiny. MŽP dále zřizuje Program péče o krajinu, který zahrnuje projekty na obnovu tůň a mokřadů, výsadbu stromů či na takzvanou „velkou Dešťovku“.

Předsedkyně Balcarová poděkovala ministru Brabcovi za úvodní slovo a otevřela obecnou rozpravu. Jako první se o slovo přihlásil poslanec Bc. František Elfmark, DiS.. Poslanec Elfmark položil dotaz, zdali jsou v rámci Státního fondu životního prostředí plánovány nové programy ochrany proti suchu. Ministr Brabec odpověděl, že v plánu je zaměření na komplexnější projekty především ve městech a obcích. Cílem je, aby každá obec a každé město mělo do dvou až tří let nějaký projekt k využití dešťové vody. Dále ministerstvo chystá dotace na přípravu vodohospodářských projektů obcí. Připravuje také komplexní výzvu, která bude kombinovat řadu opatření pro zadržení vody v krajině a úsporu vody v budovách. Jako další se přihlásil o slovo poslanec Mgr. Jan Čížinský. Zeptal se, z čeho jsou odebrány 2 miliardy korun, o které MŽP přichází v nové úpravě rozpočtu. Ministr Brabec odpověděl, že

MŽP naopak 2 miliardy korun tento rok získá. Uvedl, že snížení rozpočtu, o kterém poslanec Čížinský pravděpodobně hovoří, je pouze účetní operace související se sníženou cenou emisních povolenek.

Poslanec Čížinský se dále dotázal, zdali existuje projekt na podporu zatravnění ploch, kde jsou pěstovány technické plodiny či další projekty podporující zhutnění půdy. Slovo si vzal náměstek Sekáč. Uvedl, že rezort zemědělství zavedl opatření pro plochy mírně a silně ohrožené erozí. Tato opatření musí být splněna, aby mohl zemědělec čerpat plošné platby. Tyto podmínky jsou uplatňovány na 600 tisících hektarů orné půdy. Další opatření se očekávají s přijetím společné zemědělské politiky v rámci Evropské unie.

Závěrem položil poslanec Čížinský otázku, kolik kilometrů vodních toků se za rok upraví pro zlepšení retence vody. Slovo si opět vzal ministr Brabec. V krátkosti popsal situaci vodních toků na Šumavě a informoval, že by MŽP spolu s bavorskou stranou chtělo do 4 let uzavřít odvodňovací kanály až na 2,5 tisících hektarech původních mokřadů. Ministr Brabec také uvedl, že situace je složitější u vodních toků, kde jsou pozemky vlastněny mnoha různými soukromníky. Na toto téma navázal ředitel Ing. Marian Čiernik. Řekl, že v rámci České republiky máme přibližně 100 tisíc kilometrů vodních toků, z toho 20 tisíc kilometrů jsou významné vodní toky, zbytek jsou drobné vodní toky. Uvedl, že Ministerstvo zemědělství (dále jen MZE) se snaží podporovat drobné vodní toky a jejich úpravy v rámci intravilánu. Mimo intravilán pozemkové držby komplikují situaci natolik, že vyřízení úprav může trvat i 20 let. Přesto vznikají alespoň menší projekty, jako například nedávno realizovaná úprava Srbského potoka. Předsedkyně Balcarová poznamenala, že viděla fotografie Srbského potoka a úpravy jí nepřišly přírodě blízké. Ředitel Čiernik řekl, že si Srbský potok nevybral náhodně, ale kvůli mediální kampani, která proběhla v posledním měsíci. Předložil fotodokumentaci realizovaných opatření. Předsedkyně Balcarová řekla, že se tedy na místo zajede podívat. Následně předsedkyně Balcarová položila otázku, zdali je výměra maximálně 30 hektarů půdního bloku dostatečně malá plocha. Náměstek Sekáč řekl, že omezení rozlohy polní monokultury na 30 hektarů je prvním krokem. Uvedl, že dle České zemědělské univerzity je optimální plocha k obhospodařování pro zemědělce 20 až 40 hektarů.

Předsedkyně Balcarová pokračovala otázkou kolik odvodňovacích systémů je v současnosti funkčních a jak se s nimi MZE vypořádá. Náměstek Sekáč odpověděl, že v průběhu června bude uveřejněna tisková zpráva obsahující analýzu meliorací. Dále uvedl, že levnější než vytrhávat drenážní trubky z půdy, je využít je jako reverzní systémy s regulací. Další otázku předsedkyně Balcarová položila ministru Brabcovi. Zeptala se, jakou legislativní cestou chce podpořit boj se suchem. Ministr odpověděl, že v současnosti jsou otevřeny tři klíčové podzákoné normy a blíží se druhé čtení vodního zákona. Tato problematika se řeší také ve stavebním zákoně a vyhláškách. Evropská komise v současnosti řeší zjednodušení administrativy malých projektů do 200 tisíc Eur, což by se týkalo i některých opatření pro boj se suchem. Nakonec vzpomněl návrh ústavního zákona o vodě, který by mohl obsahovat opatření týkající se především pitné vody.

Jako další se o slovo přihlásila poslankyně Ing. Markéta Pekarová Adamová. Uvedla, že v květnu Evropská komise představila novou zemědělskou strategii, která má za cíl omezit užívání pesticidů a umělých hnojiv do roku 2030. Dotázala se, jak se k tomuto návrhu staví MŽP. Ministr Brabec odpověděl, že vzhledem k tomu, že se jedná o úplně nový materiál, je pozice MŽP teprve v přípravě. Předsedkyně Balcarová doplnila, že si tento tisk vezme výbor

pro životní prostředí k projednání spolu s výborem pro evropské záležitosti. Ředitel Čiernik členy výboru informoval o statistice spotřeby pesticidů v jednotlivých státech EU, která byla vydána v návaznosti na zmíněný tisk.

Předsedkyně Balcarová předala slovo poslanci RNDr. Janu Zahradníkovi. Poslanec Zahradník řekl, že se hlavní zbraní v boji se suchem stává tvorba meandrů na řekách. Dle jeho názoru by bylo vhodné se zaměřit na akumulaci vody na území České republiky. Dotázal se zástupců MŽP, jaký má ministerstvo názor na program Ing. Miroslava Tomana, CSc. o ochraně 31 lokalit pro vybudování přehrad. Uvedl, že v současnosti je takových chráněných míst 65. Ministr Brabec řekl, že MŽP vydá stanovisko ke všem možným lokalitám pro stavbu přehrad do konce června 2020. Zatím se MŽP souhlasně vyjádřilo k 10 možným lokalitám. Nakonec poznamenal, že dle jeho názoru tato problematika není souboj mezi zastánci „betonové lobby“ a zastánci mokřadů, že adaptace na sucha se skládá z velkého množství jednotlivých opatření. Poslanec Zahradník dále uvedl, že až 20 % objemu rybníků je zabahněno. Zeptal se, zdali je plánován dotační program na odbahněování rybníků. Ministr Brabec odpověděl, že dotační tituly určené k tomuto účelu má jak MZE, tak MŽP. K tématu lokalit pro tvorbu přehrad a tématu péče o rybníky se krátce vyjádřil také ředitel Čiernik.

Další otázku položil poslanec Zahradník na téma uschlého šumavského lesa. Uvedl, že tato oblast je jedna z chráněných oblastí přirozené akumulace vod. Dotázal se, jestli MŽP zvažuje, že by se v připravovaných zásadách péče brala v potaz kromě přírodních procesů obnovy lesa také rozumná umělá obnova. Ministr Brabec řekl, že dle jeho názoru šumavský les není mrtvý. Uvedl, že v současnosti usychají především hospodářské lesy. Dále řekl, že v přírodní zóně zasahovat nechtějí ani v rámci obnovy lesa, ani umělými zásahy do vodního režimu. Řekl také, že o zásazích do vodního režimu v oblastech přírodě blízké zóně se bude teprve jednat. Nakonec se poslanec Zahradník dotázal, jestli bude vláda prostřednictvím připomínek usilovat o to, aby Zelená dohoda reflektovala problematiku sucha. Ministr Brabec odpověděl, že v materiálech Evropské komise se problematika sucha skrývá pod sekci dopady klimatické změny, ale že Česká republika žádá Evropskou unii o cílenou pomoc v této specifické oblasti. Předsedkyně Balcarová se dotázala na detaily Strategie pro diverzitu. Náměstek Sekáč potvrdil, že v rámci Strategie pro diverzitu je předepsáno 10 % plochy zemědělské půdy vyčlenit do neproduktivní části. Uvedl, že tyto podmínky budou platit pro veškeré zemědělce, včetně těch, co hospodaří ekologicky. Evropská komise chce do roku 2021 vydat scénář objasňující, jakou část těchto ploch bude plnit jaká země.

Poté předsedkyně Balcarová předala slovo poslanci Ing. Jaroslavu Holíkovi. Poslanec Holík se zeptal, kolik financí bude poskytnuto na podporu vzniku zelených střech. Ministr Brabec řekl, že zelené střechy se financují v rámci programu Nová zelená úsporám. Aktuálně je podpora 800 korun na m² zelené střechy. Poznamenal ale, že více než nedostatek financí vznik zelených střech omezuje legislativní komplikovanost procesu, nedostatečné zvýhodnění z hlediska odtokových koeficientů a nezájem subjektů.

Poté se poslanec Holík se dotázal, jak bude fungovat reverzní systém vzniklý z původní meliorace. Náměstek Sekáč odpověděl, že přidáním záklopek do odtokových systémů vznikne systém na zadržení vody. V místech kde jsou meliorace stále funkční a odvodnění pozemku je potřebné, je možné odtokové systémy využít k akumulaci vody do retenčních nádrží. Další otázku položila poslankyně doc. PaedDr. Ilona Mauritzová, Ph.D. ministroví Brabcovi. Zeptala se, zdali je bavorský projekt na zadržení vody řízen centrálně nebo na úrovni

Plzeňského kraje. Ministr Brabec odpověděl, že klíčovými subjekty projektu jsou parky Bavorský les a Šumava, ale do organizace projektu jsou zahrnuta i ministerstva životního prostředí Bavorska a České republiky. Informoval, že další informace je možné nalézt na stránkách Národního parku Šumava.

Jako další si vzala slovo poslankyně Ing. Eva Fialová. Poděkovala za proběhlou diskuzi ve výboru a ocenila MŽP za podporu projektové přípravy. Dále navrhla změny v navrženém usnesení. V reakci na tento návrh proběhla krátká debata na téma financování projektů. Ministr Brabec uvedl, že financí pro tvorbu opatření v krajině je dostatek, MŽP se ale setkává s nezájmem o realizaci ze strany subjektů. Oba zástupci MZE kvitovali, že výbor podporuje navýšení rozpočtu na tato opatření. K tématu se krátce vyjádřili také poslanec Ing. Josef Kott a poslanec Ing. Karel Tureček. Poslanec Tureček zmínil také nutnost přispívat na provozní náklady revitalizačních opatření v krajině a problematiku záborů zemědělského a lesního půdního fondu.

Na závěr se poslankyně Karla Maříková zeptala ministra Brabce, jestli existuje metodický pokyn pro obce, který by uváděl důležitost zeleně v obcích. Ministr Brabec uvedl, že takový metodický pokyn existuje, MŽP ale nemůže obcím nakázat jak zacházet se zelení na svém území nad rámec zákona.

Předsedkyně Balcarová ukončila obecnou rozpravu a seznámila výbor s navrženým usnesením:

Po úvodním slovu ministra životního prostředí Mgr. Richarda Brabce, náměstka ministra zemědělství Ing. Pavla Sekáče, Ph.D., zpravodajské zprávě posl. Ing. Dany Balcarové a po rozpravě

výbor pro životní prostředí Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR

I. **v y z ý v á** vládu, aby od roku 2021 významně navýšila prostředky směřované na boj se suchem, a to nejen na budování a propojování vodohospodářské infrastruktury, ale zároveň na realizaci opatření sloužících k plošné zádrži vody v krajině;

II. **v y z ý v á** vládu, aby do 4. 11. 2020 předložila výboru pro životní prostředí PSP ČR jasný plán pro boj se suchem, a to včetně přehledu předpokládaných finančních zdrojů, objemu uvolněných finančních prostředků do konkrétních typů opatření v jednotlivých letech, časového harmonogramu a přehledu kompetencí jednotlivých resortů;

III. **v y z ý v á** ministra životního prostředí a ministra zemědělství k urychlenému vypsání dotačních programů cílených přímo na řešení problematiky sucha a plošné zádrže vody v krajině;

IV. **v y z ý v á** ministra životního prostředí a ministra zemědělství, aby do 4. 11. 2020 předložili výboru pro životní prostředí PSP ČR přehled již podpořených a realizovaných opatření;

V. **p o v ě ř u j e** předsedkyni výboru, aby o tomto usnesení informovala premiéra ČR, ministra životního prostředí a ministra zemědělství.

Hlasování č. 4: Pro 12

Proti 0

Zdržel 0

Usnesení č. 126: <https://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=178000>

Předsedkyně ukončila bod.

2. Návrh závěrečného účtu kapitoly č. 315 - Ministerstvo životního prostředí za rok 2019

Předsedkyně Balcarová zahájila 2. bod jednání 28. schůze a to Návrh závěrečného účtu kapitoly č. 315 – Ministerstvo životního prostředí za rok 2019. Přivítala zástupce Ministerstva životního prostředí Ing. Jana Landu, státního tajemníka, Ing. Josefa Bečváře, ředitele odboru rozpočtu a Ing. Luboše Dufka, vedoucího oddělení rozpočtu kapitoly a požádala je o úvodní slovo.

Státní tajemník Landa uvedl, že podklady byly poslancům předány tak jako v minulých letech a materiál byl zpracováván dle metodiky Ministerstva financí. Rozpočet kapitoly č. 315 pro rok 2019 byl schválen zákonem o státním rozpočtu. Příjmy byly schváleny ve výši 15,3 mld. Kč a výdaje ve výši 14,1 mld. Kč. V průběhu roku došlo k úpravám schválených ukazatelů na straně příjmové i výdajové. Týkalo se to programového financování a převodů účelových prostředků z rozpočtu ostatním resortům, úprav limitů, regulace zaměstnanosti atd. Významnou součástí zdrojů použitých na financování činnosti resortních organizací byly nároky nespotřebovaných výdajů, které byly z minulých let ve výši 5,6 mld. Kč.

Na straně příjmů došlo k navýšení 3,5 mld. Kč, souvztažně k výdaji. Byly to výdaje a příjmy v souvislosti s Operačním programem Životní prostředí 2014-2020. Skutečné příjmy potom v plnění dosáhly výše 26,7 mld. Kč. Na překročení měly vliv především výrazně vyšší výnosy z prodeje emisních povolenek (původně počítán výnos cca 7,4 mld. Kč, skutečnost 16 mld. Kč).

Na straně výdajů došlo k navýšení o 3,5 mld. Kč. Nejvýznamnější změnou bylo souvztažné navýšení příjmů a výdajů u Operačního programu Životní prostředí 2014-2020. Zároveň byl snížen rozpočet z důvodu převodu prostředků z podprogramu Nová zelená úsporám ve prospěch jiných kapitol. Konečný rozpočet dosáhl výše 28,4 mld. Kč, ale čerpán byl v objemu 17,5 mld. Kč. Upravený rozpočet neinvestičních výdajů byl ve výši 4,8 mld. Kč a rozpočet investičních výdajů na 12,6 mld. Kč.

V roce 2019 byly finanční prostředky vynaloženy s maximální hospodárností a byly zabezpečeny veškeré potřeby spojené s financováním resortu nebo projektů, které byly financovány z EU projektů. Nedočerpané prostředky byly ve výši 11,8 mld. Kč a budou využity pro financování dalších programů v programovém období 2014-2020.

Předsedkyně Balcarová poděkovala za úvodní slovo a požádala zpravodaje Bc. Františka Elfmarka, DiS. o zpravodajskou zprávu.

Zpravodaj Elfmark uvedl, že z důvodu úspory času nepřednese celou zpravodajskou zprávu a položí čtyři otázky zástupcům ministerstva. Dále uvedl, že dne 10. června 2020 od 10.00 hodin zasedal podvýbor pro financování péče o životní prostředí, kde byly všechny tři rozpočtové kapitoly řešeny. Položil první dotaz k příjmu. Největší objem plnění byl vykázán v rámci Operačního programu Životní prostředí 2014-2020, cca 10,3 mld. Kč. Dle zprávy závěrečného účtu veškeré příjmy Operačního programu Životní prostředí proběhly v souladu

s nastavenými procesy a proběhlými kontrolami. O jaké procesy šlo, jaké byly ty kontroly a čeho se přesně týkaly?

Druhý dotaz se týkal výdajové stránky. Do konečného rozpočtu, který dosáhl výše 28,4 mld. Kč, byly zapojeny nároky nespotřebovaných výdajů ve výši 11,1 mld. Kč. Ostatní mimorozpočtové zdroje ve výši 7,3 mil. Kč a vázané 11 mil. Kč. Rozpočet u Ochrany přírody a krajiny byl navýšen ze 1,3 mld. Kč na 2 mld. Kč, technická ochrana životního prostředí z 6,1 mld. Kč na 7,2 mld. Kč a ochrana klimatu a ovzduší navýšení z 5,6 mld. Kč na 13,3 mld. Kč. Ostatní činnost ŽP ze 4,2 mld. Kč na 5,6 mld. Kč. Zpravodaj Elfmark požádal o podrobnější rozpravu nad objemem těchto nespotřebovaných výdajů ve výši 11,1 mld. Kč. Proč nebyly plně čerpány finance u programu 115 290 Zelená úsporám, která se týká budov veřejného sektoru? A proč v Programu 115 270 na obnovu částí území Jihomoravského kraje postižených sesuvy půdy a Program „Nová zelená úsporám“ nebyly prostředky čerpány vůbec?

Třetí dotaz se týkal programu péče o krajinu. Zpravodaj Elfmark pochválil investované částky a navýšení tohoto programu. Z programu bylo celkem vyčerpáno 198,7 mil. Kč. Investování bylo na 97 %. Proč se investice neprofinancovaly na 100 %?

Čtvrtý dotaz se týkal programu podpory obnovy přirozených funkcí krajiny. Vlivem pozdního termínu vypsání výzev na program 115 170 nedošlo k vyčerpání veškerých finančních prostředků a jejich čerpání bude probíhat v roce 2020. Plánuje ministerstvo navýšení finančních prostředků pro tento program v rozpočtu pro rok 2021, a zdali bude kvalitnější koordinace vypsání výzev pro lepší řešení sucha a klimatických změn?

Vedoucí Dufek postupně zodpověděl položené dotazy. Ke kontrole příjmů OPŽP uvedl, že příjmy vychází z toho, že je tu nějaká návratnost dříve předfinancovaných výdajů. Žadatel nejprve utratí nějakou částku, ministerstvo částku poskytne žadateli a na straně projektových finančních manažerů probíhá certifikace těchto výdajů, zda jsou uznatelné z hlediska toho, co nám proplatí evropské instituce. V okamžiku, kdy je to takto doporučeno k financování, je vytvořena souhrnná žádost, která se posílá na Ministerstvo financí, kde proběhne další kontrola, která posoudí, že je všechno v pořádku. Pokud to projde certifikací, jsou tyto peníze převedeny na příjmový účet MŽP z účtu národního fondu. Takto vypadá zjednodušeně proces kontroly příjmů.

K nevyčerpaným prostředkům u ochrany klimatu a ovzduší vedoucí Dufek sdělil, že je to způsobeno primárně tím, že ve většině těchto ukazatelů hraje prim OPŽP, nicméně u ochrany klimatu a ovzduší je kombinace nejen OPŽP, ale i Nové zelené úsporám, ve které je historicky větší množství nezapojených nároků. Tyto nároky jsou vždy na začátku roku zapojeny do rozpočtu a tím pádem vzroste konečný rozpočet. Nová zelená úsporám vloni vyčerpala 2,1 mld. Kč, nicméně zapojila do rozpočtu 6 mld. Kč v nárocích, a to pak dělá poměrně velké nečerpání tohoto ukazatele.

U nároků nespotřebovaných výdajů odkázal vedoucí Dufek na stránku č. 92 v návrhu závěrečného účtu kapitoly. Tam je rozdělení, z jakých jednotlivých titulů nároky vznikají a z jakých je to programů. Zůstatek k 1. lednu 2020 je 11,1 mld. Kč, s tím, že většinu tvoří nároky v rámci Nové zelené úsporám. Dalším významným titulem je tam OPŽP.

Velmi nízké čerpání u programu 115 290 Zelená úsporám vychází z toho, že to jsou budovy veřejného sektoru a ty mají ostatní možnosti, jak čerpat výdaje efektivněji. Mají větší míru podpory buď v rámci OPŽP nebo v rámci Nové zelené úsporám. Dotační politika v ostatních programech je štedřejší. Momentálně jsou lepší nástroje pro obce nebo veřejný sektor, jak si sáhnout na peníze, proto není Zelená úsporám tak čerpána.

K otázce žádného čerpání u programu 115 270 vedoucí Dufek uvedl, že je to program likvidace škod po živelných pohromách. Tam už se počítá jenom s dofinancováním akce pro Dolní Věstonice. Dočerpání proběhne letos a veškeré nároky by se tam měly ukončit. Prostředky v tomto programu jsou účelově vázány - byly navázány na povodně 2014 a nemohou se použít na nic jiného.

U programu 115 280 Nová zelená úsporám je nízké čerpání dáno tím, že se primárně čerpají nároky a z rozpočtu není čerpáno, protože program je vedený v EDS SMVS a tam je požadavek na to čerpat primárně nároky. Jediné, na co je nyní rozpočet používán, jsou převody ostatním kapitolám.

K 97% čerpání programu péče o krajinu vedoucí Dufek sdělil, že je to dáno strukturou programu. Ten je rozdělen do tří hlavních oblastí. Oblast A se týká resortních organizací na dohody ve volné krajině, tzn., že tam jsou prostředky pro AOPK a pro národní parky, za které oni uzavírají dohody, např., že budou zemědělci nebo vlastníci pozemků sekat šetrně a za to dostanou náhradu. Tam se může stát, že nedočerpání je dáno tím, že nesplní nějaké podmínky. U oblasti B – podpora jednotlivých projektů, opět nemusí příjemci splnit podmínky a vrácené peníze jsou pak vykazovány jako nečerpané.

K poslednímu položenému dotazu, zda se bude navyšovat alokace, vedoucí Dufek řekl, že ano. S navyšováním alokací počítá i programová dokumentace. Na další léta se počítá s 50 mil. Kč oproti stávajícím 40 mil. Kč.

Předsedkyně Balcarová otevřela rozpravu, do které se nikdo nepřihlásil a tak rozpravu uzavřela a požádala zpravodaje Elfmarka o seznámení s navrženým usnesením. Zpravodaj přednesl návrh usnesení v následujícím znění:

Po úvodním slovu státního tajemníka Ministerstva životního prostředí Ing. Jana Landy, zpravodajské zprávě poslance Bc. Františka Elfmarka, DiS. a po rozpravě

výbor pro životní prostředí Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR

- I. **projednal** státní závěrečný účet kapitoly č. 315 – Ministerstvo životního prostředí za rok 2019;
- II. **doporučuje** Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR, aby státní závěrečný účet kapitoly č. 315 – Ministerstvo životního prostředí za rok 2019 vzala na vědomí, ve výši
příjmů 26 682 060,44 tis. Kč
výdajů 28 419 467,77 tis. Kč;

III. **zmocňuje** zpravodaje výboru, aby s tímto usnesením seznámil schůzku zpravodajů ke státnímu závěrečnému účtu České republiky za rok 2019.

Hlasování č. 5: Pro 9 Proti 0 Zdržel se 0

Usnesení č. 127: <https://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=177999>

Předsedkyně ukončila bod.

3. Návrh závěrečného účtu kapitoly č. 348 - Český báňský úřad za rok 2019

Předsedkyně Balcarová zahájila 3. bod jednání 28. schůze a to Návrh závěrečného účtu kapitoly č. 348 – Český báňský úřad za rok 2019. Požádala zástupce Českého báňského úřadu, předsedu Ing. Martina Štemberka, Ph.D. o úvodní slovo.

Předseda Štemberka uvedl, že z kapitoly č. 348 je financován provoz Státní báňské správy, kterou tvoří Český báňský úřad a 8 obvodních báňských úřadů. V roce 2019 byla jejich činnost zajišťována 195 zaměstnanci a státem jim bylo do správy svěřeno celkem 5 budov v Praze, Ostravě, Brně, Mostě a Plzni. V roce 2019 byly příjmy této kapitoly 371 mil. Kč, přičemž téměř 99 % byly příjmy daňové. Jedná se hlavně o tu část úhrad z vydobytého nerostu, která je příjmem státního rozpočtu bez účelového určení. Nedaňové příjmy tvořily zejména sankce ve správním řízení a pronájem nemovitostí. Zajištění činnosti Státní báňské správy v roce 2019 si vyžádalo výdaje ve výši 187,2 mil. Kč. Investiční výdaje byly rozpočtovány na 21,4 mil. Kč, ale vyčerpáno bylo 25,5 mil. Kč. Důvodem bylo převádění prostředků z předchozích let na realizace investičních akcí, které Český báňský úřad dělal. Zdařilými investicemi je dokončení agendového informačního systému, který stál 16,6 mil. Kč a započalo se s rekonstrukcí budovy OBÚ v Plzni a s rekonstrukcí ČBÚ v Praze. Na běžné výdaje bylo vyčerpáno 161,7 mil. Kč, z toho téměř 90 % tvořily náklady mzdové. Za ostatní běžné výdaje, které souvisí převážně s provozem pěti budov, bylo utraceno 19 mil. Kč. Závěrem dodal, že ČBÚ je přesvědčen, že finanční prostředky státního rozpočtu, které byly této kapitole svěřeny, byly vynaloženy hospodárně, efektivně a účelně a byly splněny všechny závazné ukazatele.

Předsedkyně Balcarová poděkovala za úvodní slovo a požádala zpravodaje Ing. Pavla Pustějovského o zpravodajskou zprávu.

Zpravodaj Pustějovský seznámil přítomné se zkrácenou verzí zpravodajské zprávy, neboť tento bod již byl projednán na podvýboru pro financování péče o životní prostředí. Od roku 2017 se změnila struktura a výše příjmů této kapitoly. Příjmy rozpočtované na rok 2019 byly splněny na 99 %, přičemž daňové příjmy byly splněny na 101 %. Nedaňové příjmy byly splněny jen na 25 %. Důvodem bylo neplnění příjmů z EU prostředků z důvodu časového posunu mezi čerpáním a následným podáním žádosti o platbu. Čerpání výdajových částí rozpočtu za rok 2019 lze považovat za plynulé, rozpočtová opatření byla prováděna v zájmu efektivnosti. ČBÚ realizoval celkem 26 vnitřních a 4 vnější rozpočtová opatření. Na základě předloženého návrhu doporučuje návrh závěrečného účtu schválit v předloženém znění.

Předsedkyně Balcarová otevřela diskusi, do které se nikdo nepřihlásil. Rozpravu tedy ukončila a požádala zpravodaje Pustějovského o seznámení s navrženým usnesením. Zpravodaj Pustějovský přednesl návrh usnesení v následujícím znění:

Po úvodním slovu předsedy Českého báňského úřadu Ing. Martina Štemberky, Ph.D.; zpravodajské zprávě posl. Ing. Pavla Pustějovského a po rozpravě

výbor pro životní prostředí Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR

II. **projednal** státní závěrečný účet kapitoly č. 348 – Český báňský úřad za rok 2019;

III. **doporučuje** Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR, aby státní závěrečný účet kapitoly č. 348 – Český báňský úřad za rok 2019 vzala na vědomí, ve výši

příjmů	371 008,70 tis. Kč
výdajů	187 216,39 tis. Kč;

IV. **zmocňuje** zpravodaje výboru, aby s tímto usnesením seznámil schůzku zpravodajů ke státnímu závěrečnému účtu České republiky za rok 2019.

Hlasování č. 6: Pro 9 Proti 0 Zdržel se 0

Usnesení č. 128: <https://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=178005>

Předsedkyně ukončila bod.

4. Zpráva o hospodaření Státního fondu životního prostředí ČR za rok 2019

Předsedkyně Balcarová zahájila 4. bod jednání 28. schůze a to Zprávu o hospodaření Státního fondu životního prostředí ČR za rok 2019. Privítala zástupce Státního fondu životního prostředí Ing. Petra Valdmana, ředitele SFŽP a Ing. Pavla Jakobe, ředitele sekce ekonomické SFŽP a požádala je o úvodní slovo.

Ředitel Valdman sdělil, že Zpráva o hospodaření SFŽP byla distribuována členům výboru životního prostředí a předložena pro informaci i Vládě ČR. Zpráva uvádí a rekapituluje oblast příjmů a výdajů SFŽP. Uvádí i data o administrovaných prostředcích, které jsou financovány z jiných zdrojů, než ze SFŽP. Příjmy SFŽP za rok 2019 činily 1 073 mil. Kč, přičemž největší objem tvořily příjmy z poplatků za znečištění životního prostředí. V případě příjmu za poplatky za odpadní vody a za odběr podzemní vody bylo dosaženo minusových položek. Je to dáno tím, že se stali správci poplatku a zároveň se změnilo vyúčtování těchto poplatků. V daném roce se seběhlo jak to, že se neplatily poplatky za skutečné odběry, tak se zároveň vracely zálohy za předchozí rok. V letošním roce se to již navrácí do původního standardu. Výdaje SFŽP za rok 2019 činily 1 898 mil. Kč. Struktura výdajů byla 965 mil. Kč na dotace a 376 mil. Kč na půjčky.

Největší objem byly výdaje zprostředkované do Národního programu Životní prostředí. Provozní výdaje SFŽP činily 559 mil. Kč, přičemž zpět do rozpočtu fondu bylo refundováno 283 mil. Kč. Celkový objem podpory, který byl v minulém roce zadministrován a proplacen, dosáhl výše 14 088 mil. Kč. Náklady Kanceláře fondu dosáhly 3,6 %.

Předsedkyně Balcarová poděkovala za úvodní slovo a požádala zpravodaje Ing. Jaroslava Holíka o seznámení se zpravodajskou zprávou.

Zpravodaj Holík sdělil, že tento bod byl již probrán na podvýboru pro financování péče o životní prostředí a pan ředitel Valdman jasně zdůvodnil propad v příjmech u podzemních a odpadních vod. Naopak došlo k výraznému navýšení příjmů z poplatku za ovzduší. Řekl, že dlouhodobě kritizoval, že v minulých letech docházelo k akumulaci finančních prostředků na účtu. Je třeba, aby peníze nebyly hromaděny, ale vydávány na zlepšení přírody. Tentokrát rozpočet pochválil. Ke konci minulého roku bylo na účtu cca 8 mld. Kč.

Předsedkyně Balcarová otevřela rozpravu, do které se nikdo nepřihlásil a tak rozpravu uzavřela a požádala zpravodaje Holíka o seznámení s navrženým usnesením. Zpravodaj přednesl návrh usnesení v následujícím znění:

Po úvodním slovu ředitele Státního fondu životního prostředí Ing. Petra Valdmana, zpravodajské zprávě posl. Ing. Jaroslava Holíka a po rozpravě

výbor pro životní prostředí Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR

- I. **projednal** Zprávu o hospodaření Státního fondu životního prostředí České republiky za rok 2019;
- II. **bere na vědomí** Zprávu o hospodaření Státního fondu životního prostředí České republiky za rok 2019 ve výši

příjmů	1 073,7 mil. Kč,
výdajů	1 899,8 mil. Kč;
- III. **zmocňuje** zpravodaje výboru, aby s tímto usnesením seznámil schůzku zpravodajů ke státnímu závěrečnému účtu České republiky za rok 2019.

Hlasování č. 7: Pro 8 Proti 0 Zdržel se 0

Usnesení č. 129: <https://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=178004>

Předsedkyně ukončila bod.

5. Zprávy o životním prostředí v krajích 2018

Předsedkyně Balcarová zahájila 5. bod jednání 28. schůze a to Zprávy o životním prostředí v krajích 2018. Požádala ředitele organizace CENIA Ing. Miroslava Havránka o seznámení s prezentací.

Ředitel Havránek na úvod řekl, že CENIA, Česká informační agentura pro životní prostředí připravila, jako každý rok, krajské zprávy o životním prostředí a členové výboru je obdrželi a měli možnost se s nimi seznámit. Vysvětlil, jak zprávy v současné době fungují. Jedná se o kompilát 14 krajských zpráv. Každá zpráva je specializovaná na jeden konkrétní kraj a vydává se k nim, tzv. souhrnná zpráva o životním prostředí v krajích, která má za cíl porovnat jednotlivé parametry krajů mezi sebou. V krátké prezentaci pak přednesl důležité body týkající se jednotlivých krajů.

Hlavní město Praha – je atypickým krajem, který je extrémně urbanizovaný. Z pozitiv uvedl kvalitní vodohospodářskou infrastrukturu, nejnižší počet průmyslových zařízení, vysoký podíl centralizovaného vytápění. U negativ zmínil vysokou emisní a imisní zátěž z dopravy a nejvyšší hlukovou zátěž ze silniční dopravy.

Jihočeský kraj – je zde velký podíl přírodních území, více než 20 % celkové plochy je pod soustavou Natura 2000. Je tam největší podíl vodních ploch v ČR. Dále je tam nejnižší emisní zátěž na plochu svého území. Jihočeský kraj je jedním z nejvíce ekologicky farmařících krajů v ČR (nejvíce ekofarem). Na druhou stranu je tam vysoký podíl jehličnanů a v roce 2018 byl zasažen kůrovcovou kalamitou. Také je tam vysoká spotřeba elektřiny oproti jiným krajům a jsou tam velmi znečištěné vodní toky, což souvisí mimo jiné s rybníkářstvím.

Jihomoravský kraj – je jedním z nejlépe odkanalizovaných a vodovodně zajištěných krajů. Má nejnižší ztráty vody ve vodovodní síti. Je tam nejvíce lokalit v soustavě Natura 2000. Je tam příznivá skladba lesů, hodně listnáčů. Je tam nejvýraznější nárůst zastavěných ploch a nádvoří. Naopak má nejvyšší produkci odpadu na obyvatele v přepočtu a je tam velmi nízký podíl zemědělsky obhospodařované půdy.

Karlovarský kraj – je jedním z nejmenších krajů v porovnání na obyvatele a tím dostává trochu atypický charakter. Lázeňské město Karlovy Vary má trochu jiný charakter zástavby. Je tu vysoký podíl ekologicky obhospodařované půdy, nejvyšší míra zatravnění zemědělské půdy a nejnižší celková produkce komunálních odpadů na obyvatele. Na druhou stranu je tu vysoký podíl zastavěných a ostatních ploch (cca 16 % území). Je tu nejnižší podíl zvláště chráněných území a opět vysoké zastoupení smrku.

Kraj Vysočina – má druhé nejnižší vodné a stočné po Olomouckém kraji. Je tady největší podíl jehličnanů na porostní ploše lesů a největší podíl nahodilé těžby dřeva (kůrovcová kalamita). Nevyskytují se tady žádné ptačí oblasti. Je to druhý kraj (kromě hl. m. Prahy), který nemá delimitovanou žádnou ptačí oblast. Je tam největší počet zastoupení zemědělské půdy zorněné.

Královéhradecký kraj – dlouhodobě podprůměrná emisní zátěž, není tam příliš emisních zdrojů, které by zatěžovaly životní prostředí. Je tu ale nadprůměrně vysoký podíl vytápění domácností tuhými palivy, kde převažuje uhlí a dřevo. Je tady jedna z největších hlukových zátěží ze silniční dopravy mimo aglomerace v ČR a také malý podíl připojení obcí a občanů na kanalizace a na centrální čistírny odpadních vod. Vodovodní síť patří k těm, které mají nejvyšší ztrátu vody ve vodovodní síti.

Liberecký kraj – má podprůměrnou emisní zátěž, zejména když se to porovná na jednotku plochy kraje. Je tu nižší zátěž životního prostředí ze zemědělství, vysoký podíl trvalých travních

porostů na zemědělské půdě a druhý nejvyšší podíl ekologicky obhospodařované půdy (po Jihočeském kraji). Je zde nejvyšší lesnatost v ČR, téměř 50 % kraje je pokryto lesní plochou. Je tu nejnížší celková produkce odpadu na obyvatele. Naopak je tu nadprůměrně vysoký podíl tuhých paliv, které slouží k vytápění domácností, nedostatečně odkanalizovaná větší část menších obcí a velmi vysoký podíl nenapojení na čističky odpadní vod a centrální kanalizaci.

Moravskoslezský kraj – nejhorší kvalita ovzduší z hlediska překračování imisních limitů. Může za to skladba ekonomiky, která je závislá na těžkém průmyslu, ale i dopravní zátěž s tím spojená. S tím také souvisí nejvyšší spotřeba elektrické energie ze všech posuzovaných krajů. V oblasti Jeseníků je vysoký podíl kalamitní těžby. Již v roce 2018 byl výrazný pokles lesní plochy v tomto kraji. Je tu vysoce nadprůměrný podíl obyvatel, kteří jsou zásobováni z veřejných vodovodů a nadprůměrný podíl ekologicky hospodařících subjektů v ekologickém zemědělství.

Olomoucký kraj – je tu negativní fenomén překračování imisních limitů, zejména když se do přehledu zahrne přízemní ozon. Je tady druhý největší objem nahodilé těžby = kalamitní těžba související s kůrovcovou kalamitou. Je zde druhá nejvyšší produkce komunálních odpadů ze všech krajů. Zároveň pozitivní je, že je tady hodně lesů a územní zástavba je relativně rozvolněná. Je tu nejnížší hluková zátěž obyvatelstva ze všech městských aglomerací a celkově nejnížší vodné a stočné v celé ČR.

Pardubický kraj – patří ke krajům, které mají malou míru napojení obyvatel na kanalizaci a zakončení čistírnou odpadních vod. Ředitel Havránek vysvětlil, proč toto považují za důležitý ukazatel. S tím totiž souvisí znečištění vodních toků. V okamžiku, kdy je centralizovaný sběr odpadních vod a jejich čištění, tak je možné do jisté míry zaručit regulaci a kvalitu. V okamžiku, kde je velká část populace, která není napojená, tak tam může docházet k různým únikům. V tomto kraji je vysoké podílové zastoupení zemědělské půdy, téměř 60 % plochy je vedeno v zemědělské půdě. Dále je tu významná hluková zátěž, zejména ze železnic. Naopak zde není vysoká imisní zátěž. Pouze 0,2 % území kraje má překročeno imisní limity na ochranu zdraví.

Plzeňský kraj – má nízkou emisní zátěž na plochu svého území, zejména kvůli charakteru kraje a přírodním poměrům. Je tady vysoká lesnatost, jedna z nejvyšších v ČR a také nadprůměrný podíl ekologicky hospodařících subjektů. Nicméně kraj je opět nedobře infrastrukturně zabezpečen, zejména co se týče zásobování obyvatel vodou z veřejného vodovodu. Lesy jsou sice dobré, ale více než 80 % všech stromů jsou stromy jehličnaté. Ředitel Havránek vysvětlil, proč zmiňuje centrální zásobování obyvatel pitnou vodou. Je to jeden z ukazatelů zranitelnosti vůči projevům změny klimatu. V okamžiku, kdy je k dispozici centrální zdroj zásobování pitnou vodou, je snazší zajistit v případě jeho výpadku propojování soustav atd. Je to jeden z indikátorů zranitelnosti, který sledují.

Středočeský kraj – charakter kraje je hlavním městem silně determinován. Je vysoce zatížen dopravní zátěží, kvůli neustálému dojíždění z a do kraje a do hlavního města. Je tu celková nejvyšší produkce komunálního odpadu na obyvatele, což souvisí s polohou poblíž Prahy. Je zde velmi nízký podíl obyvatel zásobovaných pitnou vodou z centrálních zdrojů a z veřejného vodovodu. Je tu vysoký podíl zemědělské půdy, hodně z toho je orná půda. V porovnání s ostatními kraji je zde nízký podíl ekologicky hospodařících subjektů.

Ústecký kraj - je průmyslově zaměřený kraj. Je to kraj s největším počtem zdrojů vedených v režimu IPPC (integrované prevence a kontroly znečištění). Stále zde probíhá těžba, převážně nerostných surovin. Je tu též nadprůměrná emisní zátěž na jednotku kraje. Vysoký podíl zastavěného území souvisí s průmyslovým charakterem kraje a těžební činností. Vodovodní síť má největší ztráty vody ve vodovodní síti. Je tu výrazně nadprůměrný podíl dálkově vytápěných domácností a též nadprůměrně vysoký podíl obyvatel zásobovaných z veřejných vodovodů.

Zlínský kraj – pozitivní je nižší než republikový průměr jehličnanů, zejména smrků na druhové skladbě. Je to dáno charakterem kraje, který je podobný jako Jihomoravský kraj. Je tady výrazná plynofikace domácností, tzn., že je tady nízký podíl emisí souvisejících s vytápěním z lokálních zdrojů. Je tady nejnižší lokální produkce směšného komunálního odpadu na obyvatele v ČR a vysoká míra připojení na vodohospodářskou infrastrukturu, zejména v oblasti centrálního zásobování vodou. V roce 2018 byly na 61 % území překročeny emisní limity pro ochranu zdraví obyvatelstva a to bez ozonu.

Předsedkyně Balcarová poděkovala za prezentaci k jednotlivým krajům. Zaujalo ji, že hodně pozornosti je věnováno vodárenské infrastruktuře. Některé kraje jsou na tom výrazně hůř. Dotázala se, čím to je, že tam je taková velká nerovnost?

Ředitel Havránek řekl, že historicky to vychází z nějakých investičních priorit a z dotačních programů, které pomáhaly zejména menším obcím s odkanalizováním a s výrobou centrálních zdrojů. S postupující změnou klimatu je centrální zásobování vnímáno jako pozitivní fenomén, který umožňuje třeba propojování soustav nebo dotování centrálních zdrojů v případě, že v obci dochází voda. Je to ukazatel adaptační kapacity. Zároveň s vodovodním řádem se pojí sběr odpadních vod. Když je jeden bodový zdroj (centralizovaný sběr odpadních vod, čistička), který lze kontrolovat, lze tam také zajistit provozní parametry tak, že se jedná z hlediska životního prostředí o lépe kontrolovatelný fenomén, který vede k čistějším tokům.

Poté předsedkyně Balcarová navrhl, aby přítomní postupně přednesli své zprávy za jednotlivé kraje¹. Jako první se přihlásil poslanec Holík.

Poslanec Holík přednesl zprávu o Zlínském kraji. Následně ještě chtěl přednést zprávu poslankyně Maříkové o Karlovarském kraji.

Předsedkyně Balcarová nato řekla, že není třeba spěchat. Každý poslanec/poslankyně si může svůj zprávu přednést sám/sama, třeba o příští schůzi. Nejprve všichni přednesou své krajské zprávy a následně bude schválena souhrnná krajská zpráva.

Pak se přihlásil poslanec Zahradník s dotazem na ředitele Havránka na spotřebu energie. V souhrnné zprávě je energie dělená na různé kategorie: ostatní, obchod a služby, domácnosti, zemědělství, stavebnictví, doprava, energetika, průmysl. V Jihomoravském kraji je kategorie ostatní zhruba 3 000 GWh, víc než 50 % celkové spotřeby Jihomoravského kraje. Přitom Praha má 340 GWh, ani ne 5 %. Dotázal se, jak je to možné? Co to je za tu kategorii ostatní? Co to je za zdroj, který má v Jihomoravském kraji víc než 50 % spotřeby a v Praze 5 %?

¹ Plné znění zpravodajských zpráv k jednotlivým krajským zprávám je přílohou zápisu.

Ředitel Havránek reagoval s tím, že přesnou odpověď, z čeho se sběrná kategorie ostatní skládá, pošle písemně, protože to nyní nedokáže říct. Domnívá se, že se jedná o průmysl, který není kategorizovaný.

Poslankyně Fialová přednesla zprávu o Ústeckém kraji².

Ředitel Havránek se ještě vrátil k diskusi s poslancem Zahradníkem o kategorii „ostatní“ u energie a znovu potvrdil, že odpověď zašle písemně, protože je třeba důkladně prostudovat metodiku ERÚ.

Následně dostal možnost vystoupit host z řad veřejnosti. Pan Hrbek, pracovník Českého statistického úřadu, nabídl poslancům mezikrajské srovnání a rozdal jim k tomu písemný materiál.

Předsedkyně Balcarová hostu poděkovala a přednesla zprávu o Středočeském kraji. S ředitelem Havránkem krátce diskutovali na téma navýšení produkce odpadu na obyvatele v tomto kraji, zlepšení emisní situace těkavých organických látek a zlepšení kvality povrchových vod.

Poslankyně Pěnčíková přednesla zprávy z Olomouckého a Moravskoslezského kraje³.

Poslanec Zahradník přednesl souhrnnou zprávu za všechny kraje⁴.

Ředitel Havránek se v závěrečném slovu naposledy vrátil k Jihomoravskému kraji a kategorii „ostatní“ u energie s tím, že vše prověří a zodpoví. Dále informoval, že pro další období plánují změnu zprávy o stavu životního prostředí tak, aby lépe kopírovala vládní politiku životního prostředí. Rádi by maketu nové zprávy představili na senátním i poslaneckém výboru a poslechli si na ni názor, a poté případně provedou úpravy. Také je v plánu, pro zprávy o životním prostředí v krajích, přepracování nového webového portálu. I to by rádi v budoucnu prezentovali.

Předsedkyně ukončila bod.

6. Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Zelená dohoda pro Evropu, COM (2019) 640 final

Předsedkyně Balcarová zahájila 6. bod jednání 28. schůze a to Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Zelená dohoda pro Evropu. Požádala zástupce Ministerstva životního prostředí, náměstka Ing. Vladislava Smrže o sdělení informací, co se kolem Green Dealu děje a co se mění.

Náměstek Smrž uvedl, že Green Deal je rámcová strategie nové Evropské komise. Zelená dohoda pro Evropu je dokument, který říká, kam se chce nová Komise vydat, jaké jsou její priority a požadavek na klimaticky neutrální udržitelnou oběhovou ekonomiku, zelenou

² Plné znění zpravodajských zpráv k jednotlivým krajským zprávám je přílohou zápisu.

³ Plné znění zpravodajských zpráv k jednotlivým krajským zprávám je přílohou zápisu.

⁴ Plné znění zpravodajských zpráv k jednotlivým krajským zprávám je přílohou zápisu.

Evropu. Zásadním cílem je dosáhnout klimatické neutrality v roce 2050. Dohoda dává na stůl harmonogram a plán Komise, jak bude postupně zveřejňovat jednotlivé dokumenty, které mají tuto dohodu naplnit. Plán je zatím s drobným zpožděním plněn. Komise vydala návrh Rámce pro klima, Akční plán oběhového hospodářství a Strategii pro biodiverzitu společně s Farm to Fork. Ministerstvo je odpovědné za tvorbu pozic a koordinaci všech záležitostí, které se týkají Green Dealu v rámci všech ministerstev. Vláda schválila pozici ČR pro Green Deal jako takový. Schválila též rámcovou pozici ČR pro Climate Law, stejně tak pro akční plán pro oběhové hospodářství. Nyní ministerstvo zpracovává rámcovou pozici na strategii biodiverzity a ministerstvo zemědělství rámcovou pozici na Farm to Fork. ČR se přihlásila ke klimatické neutralitě na Evropské radě v prosinci. ČR plní v rámci klimatu své závazky, ale říká, že je třeba jít cestou reálnou a realizovatelnou. Potřebujeme, aby mechanismus spravedlivé tranzice byl opravdu spravedlivý a zároveň potřebujeme zajistit technologickou neutralitu pro náš energetický mix. Zároveň Komise říká, že klimatická neutralita v roce 2050, je klimatická neutralita EU prostoru, ne ČR. Poté bude následovat diskuse o tom, jakým způsobem se tento cíl rozděluje mezi jednotlivé státy. Komise přijde v září s novými cíli do roku 2030, které budou pro celou Evropu. Komise též slíbila, že v září přednese dopadovou studii na EU a po novém roce představí dopadové studie na jednotlivé členské státy. ČR si nechává zpracovávat svoji vlastní dopadovou studii.

Předsedkyně Balcarová poděkovala za shrnutí celé problematiky. Zeptala se, zda za Just transition fund též odpovídá MŽP.

Náměstek Smrž odpověděl, že tento fond má v gesci Ministerstvo pro místní rozvoj a Komise minulý týden oznámila, že bude navýšen ze 7,5 mld. EUR na 40 mld. EUR. Zatím se neví, jaký bude upravený návrh rozdělení na jednotlivé členské státy a kde Komise peníze vzala.

Předsedkyně Balcarová se dotázala, zda to není to, že si EU chce vzít půjčku. Na tuto otázku neuměl náměstek Smrž odpovědět.

Poslanec Zahradník se domnívá, že v Dohodě jsou protimluvy a rozpory s realitou. Např. u energie má klíčovou roli hrát větrná energie z příbřežních mořských oblastí. O jádru a fotovoltaike tam není ani slovo. Vyjádřil svůj naprostý nesouhlas i s dalšími cíli a vyjádřeními popsanými v Dohodě.

Náměstek Smrž na závěr dodal, že ČR vydala své vlastní prohlášení, kde se poměrně pregnantně shrnula pozice ČR k dodržení závazku klimatické neutrality do roku 2050.

Předsedkyně Balcarová ukončila bod.

7. Zpráva Komise Evropskému parlamentu a Radě o statistikách podle nařízení (ES) č. 2150/2002 o statistice odpadů a o jejich kvalitě, COM (2020) 54 final

Předsedkyně Balcarová zahájila 7. bod jednání 28. schůze a to Zprávu Komise Evropskému parlamentu a Radě o statistikách podle nařízení (ES) č. 2150/2002 o statistice odpadů a o jejich kvalitě. Požádala zástupce Českého statistického úřadu, ředitele sekce produkčních statistik Ing. Jana Ernesta o úvodní slovo.

Ředitel Ernest uvedl, že v rámci nařízení 2150 o statistice odpadů má i Komise (Eurostat) povinnost předkládat pravidelné zprávy o kvalitě Evropskému parlamentu a Radě. Toto je poslední report, který byl zpracován za data, která vyšla v roce 2018 a týká se i dat zpracovaných za rok 2016. Evropská statistika odpadů má dvouletou frekvenci. Zpráva shrnuje fungování zpracování dat a poskytuje informace o datech z hlediska standardních kritérií kvality. Je z ní patrné, jak systém funguje, systém přejímání, kontroly a ověřování dat. Podrobně popsal způsob validace dat. Upozornil, že v minulosti byl občas problém dostat ze zemí data včas, což se postupně zlepšuje. Jako zajímavost uvedl, že 23 zemí dodalo data včas. ČR s tímto problémem nemá. Zpráva konstatuje, že ve statistice odpadů v EU dochází ke zlepšování.

Následně si vzal slovo zástupce Ministerstva životního prostředí, ředitel odboru odpadů Ing. Bc. Jan Maršák, Ph.D. Řekl, že problematika dat o odpadu je řešena s Českým statistickým úřadem. Probíhá diskuse s ČSÚ i Eurostatem a cílem je harmonizace informací a jednotná reportovací pozice ČR. Ministerstvo je rádo, že se to zohlednilo i v rámcové pozici, která byla ke Zprávě zpracována.

Předsedkyně Balcarová poděkovala za úvodní slova a požádala zpravodaje Bc. Františka Elfmarka, DiS. o zpravodajskou zprávu.

Zpravodaj Elfmark přednesl část své zpravodajské zprávy, která se týkala hodnotících a dodaných kritérií. Podrobněji se věnoval problému sčítání dvojích dat. Sdělil, že poslankyně Krutáková v této věci interpelovala předsedu vlády. Pan premiér ve své odpovědi zdvojení dat potvrdil a uvedl, jaké kroky byly udělány v letech 2016, 2018 a 2019. Následně zpravodaj Elfmark ocitoval část odpovědi poslankyně Krutákové. Poté sdělil, že do usnesení, které přednese později, doplnil jeden bod, který zní následovně: výbor pro životní prostředí ukládá Ministerstvu životního prostředí informovat výbor pro životní prostředí o postupu sjednocení dvojích dat o odpadech a to do konce roku 2020.

Ředitel Maršák reagoval s tím, že odpověď pana premiéra je poměrně podrobná. Jsou tam popsány kroky, které jsou dělány společně s ČSÚ k tomu, aby tato situace byla posunuta. Např. se dosáhlo toho, že informace od obcí se sbírají už prostřednictvím systému MŽP. Evropské právní předpisy k odpadům nemají úplnou harmonizaci mezi sebou a to je jádro diskuze, která je vedena s ČSÚ. Není to problém pouze ČR. Je třeba postupovat tak, že se ty dvě instituce na něčem dohodnou. V této chvíli dohoda týkající se vykazování množství např. komunálního odpadu není, ale jsou dělány kroky, aby došlo k posunu.

Ředitel Ernest řekl, že i ve Zprávě se píše, že není předpis, jakým způsobem mají členské země sbírat data. Mají využít jakékoliv zdroje. ČSÚ získal od MŽP pravidelný přístup k datům z jeho systému a v podstatě je začal analyzovat. Závěrem je, že tato data budou využita jako opora pro statistické zpracování, do kterého ovšem zároveň vstupují i data zjištěná přímo od respondentů. Klíčové je, aby na to nedopláceli ti, kteří data předkládají (respondenti).

Zpravodaj Elfmark reagoval, že právě proto dal do usnesení další bod, aby se poslanci v říjnu či listopadu dozvěděli aktuální informace. Zdůraznil, že je třeba, aby si kolegové z výboru uvědomili, že statistická data jsou velmi důležitá. Čerpají z nich např. subjekty, které chtějí stavět spalovny. Kvůli rozdílným datům může stát spousta problematických staveb, kdy bude

hodně nadkapacitních zpracovatelů energie a to zapříčiní dovoz odpadu ze zahraničí. Sjednocení dat je více než nutné. Přál by si, aby usnesení, že do konce roku bude výbor informován o posunu v této záležitosti, bylo přijato.

Ředitel Maršák zásadně odmítl tuto interpretaci, že data jsou vytvářena tak, aby se to někomu hodilo. MŽP reportuje do EU za zhruba 9 odpadových směrnic naprosto bez problémů. Stálé zpochybňování dat MŽP by mohlo vést k velkým problémům s Evropskou komisí.

Poslanec Schiller vyjádřil přesvědčení, že spíše došlo k nepochopení. Z jeho pohledu neřekl zpravodaj Elfmark, že data jsou ovlivněna, ale že z nich čerpají ti, co chtějí stavět spalovny. Neobvinil MŽP z manipulace dat. Upřesnil, že se nebudou stavět spalovny, ale ZEVA. Na závěr se zeptal, zda pokud se přijme usnesení, dostane do konce roku výbor jinou odpověď, než má nyní? Obává se, že ne.

Ředitel Maršák se domnívá, že k nějakým posunům může dojít. Je čistě záležitostí výboru, jaké usnesení si schválí.

Ředitel Ernest situaci ohledně dat krátce okomentoval.

Předsedkyně Balcarová uzavřela rozpravu a požádala zpravodaje Elfmarka o seznámení s navrženým usnesením. Zpravodaj přednesl návrh usnesení v následujícím znění:

Po odůvodnění ředitele sekce produkčních statistik Českého statistického úřadu Ing. Jana Ernesta; ředitele odboru legislativy a mezinárodní spolupráce Českého statistického úřadu doc. JUDr. PhDr. Davida Elischera, Ph.D.; ředitele odboru odpadů Ministerstva životního prostředí Ing. Bc. Jana Maršáka, Ph.D.; zpravodajské zprávě posl. Bc. Františka Elfmarka, DiS. a po rozpravě

výbor pro životní prostředí Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR

- I. **bere na vědomí** Zprávu Komise Evropskému parlamentu a Radě o statistikách podle nařízení (ES) č. 2150/2002 o statistice odpadů a jejich kvalitě – COM(2020) 54 final;
- II. **ukládá** Ministerstvu životního prostředí informovat výbor pro životní prostředí o postupu sjednocení dvojích dat o odpadech a to do konce roku 2020;
- III. **pověřuje** předsedkyni výboru, aby o tomto usnesení informovala předsedu výboru pro evropské záležitosti.

Hlasování č. 8: Pro 6 Proti 0 Zdržel se 0

Usnesení č. 130: <https://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=178025>

Předsedkyně ukončila bod.

8. Různé

Předsedkyně Balcarová uvedla, že pokud na jednání Poslanecké sněmovny projde odpadová legislativa, bude se příští schůze výboru konat dne 24. června 2020. Pokud tato legislativa neprojde, bude další schůze výboru pravděpodobně až na podzim. Zatím je vše otevřené. Poté 28. schůzi výboru pro životní prostředí ukončila.

Ing. Eva FIALOVÁ v. r.
ověřovatelka

Ing. Dana BALCAROVÁ v. r.
předsedkyně

Výbor pro životní prostředí PSP
28. schůze
10.06.2020 - 11:02:25

1. hlasování, návrh

Schválení programu

Aktivně hlasovalo: 9	Pro: 9	Proti: 0	Zdržel se: 0
Ondřej Babka, ANO: Pro	Dana Balcarová, Piráti: Pro	Jan Čížinský, KDU-ČSL: nepřít.	
František Elfmark, Piráti: Pro	Eva Fialová, ANO: Pro	Jaroslav Holík, SPD: Pro	
Jan Chvojka, ČSSD: nepřít.	Josef Kott, ANO: nepřít.	Jana Krutáková, STAN: nepřít.	
Karla Maříková, SPD: Pro	Ilona Mauritzová, ODS: Pro	Markéta Pekarová Adamová, TOP09: Pro	
Marie Pěnčíková, KSČM: Pro	David Pražák, ANO: nepřít.	Pavel Pustějovský, ANO: nepřít.	
Jan Schiller, ANO: nepřít.	Karel Tureček, ANO: nepřít.	Jan Zahradník, ODS: nepřít.	

ID hlasování: 1, schůze č. 28, čas 11:02:25

Výbor pro životní prostředí PSP
28. schůze
10.06.2020 - 11:03:01

2. hlasování, návrh

Stanovení ověřovatele

Aktivně hlasovalo: 9	Pro: 9	Proti: 0	Zdržel se: 0
Ondřej Babka, ANO: Pro	Dana Balcarová, Piráti: Pro	Jan Čížinský, KDU-ČSL: nepřít.	
František Elfmark, Piráti: Pro	Eva Fialová, ANO: Pro	Jaroslav Holík, SPD: Pro	
Jan Chvojka, ČSSD: nepřít.	Josef Kott, ANO: nepřít.	Jana Krutáková, STAN: nepřít.	
Karla Maříková, SPD: Pro	Ilona Mauritzová, ODS: Pro	Markéta Pekarová Adamová, TOP09: Pro	
Marie Pěnčíková, KSČM: Pro	David Pražák, ANO: nepřít.	Pavel Pustějovský, ANO: nepřít.	
Jan Schiller, ANO: nepřít.	Karel Tureček, ANO: nepřít.	Jan Zahradník, ODS: nepřít.	

ID hlasování: 2, schůze č. 28, čas 11:03:01

Výbor pro životní prostředí PSP
28. schůze
10.06.2020 - 11:03:35

3. hlasování, návrh

Schválení vystoupení hostů v délce 2 minut

Aktivně hlasovalo: 9	Pro: 9	Proti: 0	Zdržel se: 0
Ondřej Babka, ANO: Pro	Dana Balcarová, Piráti: Pro	Jan Čížinský, KDU-ČSL: nepřít.	
František Elfmark, Piráti: Pro	Eva Fialová, ANO: Pro	Jaroslav Holík, SPD: Pro	
Jan Chvojka, ČSSD: nepřít.	Josef Kott, ANO: nepřít.	Jana Krutáková, STAN: nepřít.	

Karla Maříková, SPD: Pro	Ilona Mauritzová, ODS: Pro	Markéta Pekarová Adamová, TOP09: Pro
Marie Pěnčíková, KSČM: Pro	David Pražák, ANO: nepřít.	Pavel Pustějovský, ANO: nepřít.
Jan Schiller, ANO: nepřít.	Karel Tureček, ANO: nepřít.	Jan Zahradník, ODS: nepřít.

ID hlasování: 3, schůze č. 28, čas 11:03:35

**Výbor pro životní prostředí PSP
28. schůze
10.06.2020 - 12:44:28**

4. hlasování, návrh

Informace Ministerstva životního prostředí ČR a Ministerstva zemědělství ČR o ochraně před kritickým suchem v České republice

Aktivně hlasovalo: 12	Pro: 12	Proti: 0	Zdržel se: 0
Ondřej Babka, ANO: Pro	Dana Balcarová, Piráti: Pro	Jan Čížinský, KDU-ČSL: nepřít.	
František Elfmark, Piráti: Pro	Eva Fialová, ANO: Pro	Jaroslav Holík, SPD: Pro	
Jan Chvojka, ČSSD: nepřít.	Josef Kott, ANO: Pro	Jana Krutáková, STAN: nepřít.	
Karla Maříková, SPD: Pro	Ilona Mauritzová, ODS: Pro	Markéta Pekarová Adamová, TOP09: Pro	
Marie Pěnčíková, KSČM: Pro	David Pražák, ANO: nepřít.	Pavel Pustějovský, ANO: nepřít.	
Jan Schiller, ANO: Pro	Karel Tureček, ANO: Nehlasoval	Jan Zahradník, ODS: Pro	

ID hlasování: 4, schůze č. 28, čas 12:44:29

**Výbor pro životní prostředí PSP
28. schůze
10.06.2020 - 13:13:13**

5. hlasování, návrh

Návrh závěrečného účtu kapitoly č. 315 – Ministerstvo životního prostředí za rok 2019

Aktivně hlasovalo: 9	Pro: 9	Proti: 0	Zdržel se: 0
Ondřej Babka, ANO: Nehlasoval	Dana Balcarová, Piráti: Pro	Jan Čížinský, KDU-ČSL: nepřít.	
František Elfmark, Piráti: Pro	Eva Fialová, ANO: Pro	Jaroslav Holík, SPD: Pro	
Jan Chvojka, ČSSD: nepřít.	Josef Kott, ANO: Nehlasoval	Jana Krutáková, STAN: nepřít.	
Karla Maříková, SPD: Pro	Ilona Mauritzová, ODS: Nehlasoval	Markéta Pekarová Adamová, TOP09: nepřít.	
Marie Pěnčíková, KSČM: Pro	David Pražák, ANO: Pro	Pavel Pustějovský, ANO: Pro	
Jan Schiller, ANO: Pro	Karel Tureček, ANO: Nehlasoval	Jan Zahradník, ODS: Nehlasoval	

ID hlasování: 5, schůze č. 28, čas 13:13:13

**Výbor pro životní prostředí PSP
28. schůze
10.06.2020 - 13:21:43**

6. hlasování, návrh

Návrh závěrečného účtu kapitoly č. 348 – Český báňský úřad za rok 2019

Aktivně hlasovalo: 9	Pro: 9	Proti: 0	Zdržel se: 0
Ondřej Babka, ANO: Nehlasoval	Dana Balcarová, Piráti: Pro	Jan Čížinský, KDU-ČSL: nepřít.	
František Elfmark, Piráti: Pro	Eva Fialová, ANO: Pro	Jaroslav Holík, SPD: Pro	
Jan Chvojka, ČSSD: nepřít.	Josef Kott, ANO: Nehlasoval	Jana Krutáková, STAN: nepřít.	
Karla Maříková, SPD: Pro	Ilona Mauritzová, ODS: Nehlasoval	Markéta Pekarová Adamová, TOP09: nepřít.	
Marie Pěničková, KSČM: Pro	David Pražák, ANO: Pro	Pavel Pustějovský, ANO: Pro	
Jan Schiller, ANO: Pro	Karel Tureček, ANO: Nehlasoval	Jan Zahradník, ODS: Nehlasoval	

ID hlasování: 6, schůze č. 28, čas 13:21:43

Výbor pro životní prostředí PSP

28. schůze

10.06.2020 - 13:31:15

7. hlasování, návrh

Zpráva o hospodaření Státního fondu životního prostředí ČR za rok 2019

Aktivně hlasovalo: 8	Pro: 8	Proti: 0	Zdržel se: 0
Ondřej Babka, ANO: Pro	Dana Balcarová, Piráti: Pro	Jan Čížinský, KDU-ČSL: nepřít.	
František Elfmark, Piráti: Pro	Eva Fialová, ANO: Pro	Jaroslav Holík, SPD: Pro	
Jan Chvojka, ČSSD: nepřít.	Josef Kott, ANO: Nehlasoval	Jana Krutáková, STAN: nepřít.	
Karla Maříková, SPD: Pro	Ilona Mauritzová, ODS: Nehlasoval	Markéta Pekarová Adamová, TOP09: nepřít.	
Marie Pěničková, KSČM: Pro	David Pražák, ANO: Nehlasoval	Pavel Pustějovský, ANO: Nehlasoval	
Jan Schiller, ANO: Pro	Karel Tureček, ANO: Nehlasoval	Jan Zahradník, ODS: Nehlasoval	

ID hlasování: 7, schůze č. 28, čas 13:31:15

Výbor pro životní prostředí PSP

28. schůze

10.06.2020 - 16:17:29

8. hlasování, návrh

Zpráva Komise o statistikách podle nařízení (ES) č. 2150/2002 o statistice odpadů a o jejich kvalitě, COM(2020) 54 final

Aktivně hlasovalo: 6	Pro: 6	Proti: 0	Zdržel se: 0
Ondřej Babka, ANO: Nehlasoval	Dana Balcarová, Piráti: Pro	Jan Čížinský, KDU-ČSL: nepřít.	
František Elfmark, Piráti: Pro	Eva Fialová, ANO: Pro	Jaroslav Holík, SPD: nepřít.	
Jan Chvojka, ČSSD: nepřít.	Josef Kott, ANO: Nehlasoval	Jana Krutáková, STAN: nepřít.	
Karla Maříková, SPD: Nehlasoval	Ilona Mauritzová, ODS: Nehlasoval	Markéta Pekarová Adamová, TOP09: nepřít.	
Marie Pěničková, KSČM: Pro	David Pražák, ANO: Nehlasoval	Pavel Pustějovský, ANO: Nehlasoval	
Jan Schiller, ANO: Pro	Karel Tureček, ANO: Nehlasoval	Jan Zahradník, ODS: Pro	

ID hlasování: 8, schůze č. 28, čas 16:17:29

Přílohy bodu č. 5 – Zprávy o životním prostředí v krajích 2018

Zpráva o životním prostředí ve Zlínském kraji Zpravodaj: Ing. Jaroslav Holík

Charakteristika kraje

Východ ČR. 4000 km², 600 tis. obyv. hustota 147 obyv. na km², 307 obcí, 30 statutárních měst.

Roviny: Horno a Dolnomoravský úval. Hornaté: Beskydy Vsetínské, Hostýnské, Vizovické vrchy, Chříby a Kyjovská pahorkatina.

Nejdůležitější vodní tok je řeka Morava.

Využití území

Zemědělská půda 192,6 tis. ha (48,6%), z toho orná 120,3 ha (30,2%) což je o 634 ha méně – převážně ve prospěch travních porostů. Zastavěná plocha 10,1%, vodní plocha představuje 1,3%, lesy 40,0%.

Ochrana krajiny

Dva velké celky CHKO Beskydy a Bílé Karpaty a 215 maloplošných (3,9 tis ha), 164 přírodních památek.

Ovzduší

Emise v kraji trvale klesají. Největší pokles je u NO_x. Hlavní podíl emisí představuje import z MS kraje. Největší producentem emisí jsou lokální topeniště (CO a SO₂) a doprava (NO_x). Díky modernizaci vozového parku poklesly emise CO, SO₂ a NO_x. Navyšující se doprava nese růst emisí CO₂ a N₂O. Výrazný pokles je u SO₂. Nejhorší lokality Zlín a Valašské Meziříčí.

Domácnosti jsou převážně vytápěny plynem 44,0%, dálkovým vytápěním 27,8%, dřevo 11,8% (ČR 6,9%), uhlí 4%, (ČR 8%), elektřina 3,6%.

Vodní hospodářství

Podíl obyvatel zásobovaných vodou činí 97,2% - nadprůměr.

Denní spotřeba vody v domácnostech 75,7 l/ obyv. – nejšetnější v ČR. Ztráty ve vodovodních rozvodech – stáří klesly ze 17,8% na 16,7%.

Připojení ke kanalizaci - 97,4% z toho ČOV 89,0% V provozu (2016) 111 ČOV, terciální čištění 52,0%.

Jakost vody

Povrchové vody: Nejhorší kvalitu mají dolní tok má Olšavy a Dřevnice jakost IV a V, naopak nejlepší kvalitu najdeme v horních tocích Bečvy, které mají jakost I a II. Hlavními znečišťovateli je průmysl a zemědělství. Kvalita spodních vod klesá. Jednou z příčin je vysoký podíl pesticidů, používaných o ošetření řepky.

Lesy

Skladba: 53,7% jehličnany, nejčastěji smrk 42,5% a borovice 5,5%, mezi listnatými vede buk 23,2% a dub 9,5%. Průměrné stáří lesa je 70 let.

Zemědělství

IPPC představuje 25 zařízení, Jde převážně o výkrmny prasat, drůbeže, výroby krmných směsí, či jatka. Na pastvinách převažuje masný skot a ovce. Ekofarmy představují 20,2%. Jejich růst se ale zpomaluje.

Průmysl

V kraji je 71 průmyslových zařízení. 4 teplárny, 14 obrobů kovu, 6 chemických závodů, 2 cihelny a 2 sklárny. Kraj má nejnižší podíl těžby v ČR. Těží se převážně štěrkopísk a stavební kámen. Těžba postupně klesá. Plocha těžby představuje 0,2%. 20 firem se zabývá zpracováním, nebo skládkováním odpadů.

Odpady

Produkce odpadů, za poslední období, vzrostla ze 484,3 kg/os., na 500,2 kg/os., je ale nejnižší v ČR. Produkce nebezpečných odpadů klesla.

Roste podíl tříděných odpadů. Podíl komunálního směsného odpadu klesl ze 58,3% ,a 45,3% tj. na 226,5 kg/os. Jde o nejnižší hodnotu v ČR. 18 zařízení se zabývá čištěním vody, skládkám, neutralizační stanice, či spalovny. Rozšíření počtu sběrů a třídění komunálních a elektro odpadů.

Hluková zátěž

Je nadprůměrná. Je to způsobeno minimem dálničních úseků. Nejhluchnější úsek je, Otrokovice – Uh. Hradiště.

Výstavbou protihlukových opatření tato hodnota klesá.

Zpráva o životním prostředí v Ústeckém kraji **Zpravodajka: Ing. Eva Fialová**

Ovzduší

Emisní situace

Kraj má nadprůměrnou emisní zátěž na jednotku plochy oproti celorepublikovému průměru. Emise znečišťujících látek v Ústeckém kraji setrvale klesají. Největší pokles byl v průběhu celého hodnoceného období zaznamenán u emisí SO₂, a to o 56,7 %, a dále také u emisí NO_x o 53,8 %. Emise TZL vyprodukované v Ústeckém kraji (celkově 6,7 tis. t v roce 2018)

pocházely především z malých stacionárních zdrojů znečišťování (70,9 %), kam mimo jiné patří i vytápění domácností. Stejně tak emise CO (jejichž celkový objem činil 36,8 tis. t) byly emitovány zejména touto kategorií zdrojů (60,6 %). Převažujícím zdrojem emisí SO₂ (celkově 25,6 tis. t) a emisí NO_x (28,8 tis. t) byly v kraji velké průmyslové a energetické provozy včetně výroby elektřiny a tepla (94,5 %, resp. 80,3 %). Emise NH₃ s celkovou produkcí 3,2 tis. t souvisely v kraji zejména se zemědělskou činností (91,4 %), především s chovem hospodářských zvířat.

Kvalita ovzduší

Imisní limit pro ochranu lidského zdraví byl v roce 2018 překročen na 9 stanicích v kraji, meziročně tak došlo k překročení tohoto imisního limitu, neboť v roce 2017 byl překročen pouze na 3 stanicích. Na 7 stanicích byl navíc v roce 2018 překročen také imisní limit pro hodinovou koncentraci ozonu. Imisní limit pro 24hodinovou koncentraci PM₁₀ byl v roce 2018 v kraji překročen na celkem 5 stanicích, což představuje meziroční snížení počtu stanic (o 1), kde byl tento imisní limit překročen.

Odpady

Produkce odpadů

Celková produkce odpadů na obyvatele v Ústeckém kraji v roce 2018 byla 3 569,8 kg.obyv.⁻¹. Objem se zvýšil o 1,9% v meziročí 2017-2018. Z dlouhodobější zkoumaného období 2008-2018 se objem odpadů však snížil o 6,6%. Celková produkce ostatních odpadů na obyvatele se od roku 2009 zvýšila o 1,7 % na 3 418,6 kg.obyv.⁻¹. Důvodem je vzrůst produkce stavebních a demoličních odpadů a stavba silnic a dálnice. Celková produkce nebezpečných odpadů na obyvatele mezi lety 2009–2018 klesla o 67,3 % na 151,2 kg.obyv.⁻¹. Na produkci nebezpečných odpadů se kromě stavebních firem značnou měrou podílel i chemický průmysl a společnosti zabývající se stabilizací a biodegradací odpadů. Celková produkce komunálních odpadů na obyvatele se od roku 2009 snížila o 8,1 % na 523,2 kg.obyv.⁻¹ v roce 2018. Nárůst produkce komunálních odpadů v posledních letech souvisí především se zvýšením produkce biologicky rozložitelného odpadu v důsledku zavedení jeho separace, a tím i evidence produkce. Celková produkce směsného komunálního odpadu na obyvatele mezi lety 2009–2018 poklesla o 15,9 % na hodnotu 276,5 kg.obyv.⁻¹ a její podíl na celkové produkci komunálních odpadů na obyvatele se ve sledovaném období snížil z 57,8 % na 52,8 %.

Lesy

Druhová a věková skladba lesů

Lesní porosty v Ústeckém kraji jsou tvořeny převážně jehličnany, jejichž podíl v roce 2018 činil 55,7 %. Nejčastěji zastoupenými jehličnany byly smrky (36,8 %) a borovice (11,7 %). Mezi listnáči převažovaly buky a duby (oba druhy 10,5 %). Navyšování podílu listnáčů v lesích Ústeckého kraje lze pozorovat od roku 2000, což je v souladu s trendem přibližování se doporučené skladbě lesa v rámci celé ČR. Nejčastěji zastoupenou věkovou kategorií představovaly porosty ve věku 21–40 let, přičemž dochází k nárůstu zastoupení porostů ve věku 21–60 let a porostů starších 101 let, a naopak se snižuje zastoupení kategorií 1–20 a 61–80 let.

Voda

Jakost vody

V Ústeckém kraji nedošlo k výrazným změnám v hodnocení jakosti vodních toků v porovnání s předchozím obdobím. Velmi silně znečištěná voda byla vyhodnocena na vodním toku Chomutovka a vodním toku Bystřice. Voda nebezpečná ke koupání byla zjištěna v rybníku Chabařovice, rybníku Chmelař a ve VN Nechranice (kemp u hráze).

Vodní hospodářství

Ústecký kraj vyniká nadprůměrným podílem obyvatel zásobovaných vodou z veřejného vodovodu, v roce 2018 činil 97,7 %. Na kanalizaci bylo připojeno 83,7 % obyvatel a na kanalizaci zakončenou ČOV 83,0 % obyvatel. V roce 2018 bylo na území Ústeckého kraje v provozu celkem 200 ČOV, tj. o 6 více než v roce 2017. V roce 2018 bylo v Ústeckém kraji vyrobeno celkem 52,0 mil. m³ vody. Spotřeba vody v domácnostech roce 2018 byla 91,6 l.obyv.-1.den-1. Spotřeba vody ostatních odběratelů, 38,0 l.obyv.-1.den-1. V roce 2018 dosáhla průměrná cena vodného 43,4 Kč.m-3 bez DPH a stočného 41,7 Kč.m-3 bez DPH, jedná se tak o druhou nejvyšší cenu za vodné a stočné v krajském srovnání. Podíl ztrát z vody vyrobené a určené k realizaci, který je ovlivněn především stářím a stavem této sítě, v roce 2018 dosáhl 23,5 %, ztráty ve vodovodní síti jsou tak v rámci ČR, i přes jejich postupný pokles, nejvyšší.

Příroda a krajina

Využití území

V roce 2018 dle katastru nemovitostí zaujímal v Ústeckém kraji zemědělská půda 274,8 tis. ha, tedy 51,5 % území kraje. Rozloha orné půdy pak činila 180,2 tis. ha (65,5 % zemědělské půdy) a rozloha trvalých travních porostů činila 73,4 tis. ha (26,7 % zemědělské půdy). Od roku 2000 klesla výměra zemědělské půdy o 3,9 tis. ha (1,4 %) a výměra orné půdy pak o 7,8 tis. ha, tj. o 4,1 %. Naopak rozloha trvalých travních porostů v období 2000–2018 vzrostla o 4,8 tis. ha (7,0 %), a to převážně na úkor orné půdy. V Ústeckém kraji se v roce 2018 nacházelo 5,9 tis. ha chmelnic, což je 59,6 % všech chmelnic na území ČR. Zastavěné plochy, nádvoří a ostatní plochy pokrývaly 16,0 % území. Lesnatost kraje byla 30,6 %, od roku 2000 se rozloha lesních pozemků zvýšila 3,2 %. Vodní plochy zaujímal 1,9 % území.

Ochrana území a krajiny

Rozloha všech zvláště chráněných území Ústeckého kraje (bez překryvů) v roce 2018 činila celkem 28,1 % území kraje. Na území Ústeckého kraje se v roce 2018 nacházelo či do něj zasahovalo 5 velkoplošných zvláště chráněných území s celkovou rozlohou 140,6 tis. ha. Jednalo se o NP České Švýcarsko (~~7,9 tis. ha~~) a chráněné krajinné oblasti České středohoří, Labské pískovce, Lužické hory a Kokořínsko – Máchův kraj. Kromě toho se na území Ústeckého kraje v roce 2018 nacházelo 175 maloplošných zvláště chráněných území o celkové rozloze 9,3 tis. ha. Mezi ně patřilo 13 národních přírodních rezervací, 14 národních přírodních památek, 55 přírodních rezervací a 93 přírodních památek. Na území Ústeckého kraje bylo do roku 2018 vyhlášeno celkem 7 přírodních parků o celkové rozloze 54,5 tis. ha.

Natura 2000

V roce 2018 se na území Ústeckého kraje nacházelo či do něj zasahovalo 114 lokalit soustavy **Natura 2000**. Jednalo se o 5 ptačích oblastí (Nádrž vodního díla Nechranice, Novodomské rašeliniště – Kovářská, Východní Krušné hory, Labské pískovce, Doupovské hory) s celkovou rozlohou 84,2 tis. ha a 109 evropsky významných lokalit s celkovou rozlohou 55,3 tis. ha. Celková rozloha soustavy Natura 2000 v Ústeckém kraji činila v roce 2018 (bez překryvů) ~~142,6 tis. ha~~ (21,1 % území kraje). Zároveň se ~~51,5 tis. ha~~ (45,7 %) z celkové rozlohy lokalit Natura 2000 nacházelo ve zvláště chráněných územích.

Půda a zemědělství

Ekologické zemědělství

Rozloha ekologicky obhospodařované půdy v Ústeckém kraji v roce 2018 činila 46,6 tis. ha a zaujímal tak podíl 17,0 % z celkové rozlohy zemědělské půdy kraje. V roce 2018 se v kraji nacházelo 302 ekofarek z celkového počtu 4 596 ekofarek v ČR. Co se týče výrobců biopotravin, v roce 2018 mělo v Ústeckém kraji evidováno sídlo pouze 22 výrobců biopotravin z celkového počtu 748 výrobců v ČR, což je spolu s Karlovarským krajem nejméně v ČR.

Průmysl a energetika

Těžba nerostných surovin

Objem celkové těžby nerostných surovin na území Ústeckého kraje v roce 2018 činil 40 656,3 tis. t a meziročně se tak zvýšil o 1,5 %. V roce 2018 těžba hnědého uhlí v kraji stagnovala, bylo vytěženo celkem 32 339 tis. t, což znamená oproti roku 2000 pokles o 19,8 %, přičemž meziroční pokles činil pouze 0,2 %. Stavební kámen zaznamenal meziroční nárůst těžby o 16,9 % na hodnotu 3 447,9 tis. t v roce 2018. Štěrkopísků bylo v kraji vytěženo celkem 3 394,8 tis. t, což je o 3,9 % více než v předcházejícím roce 2017. Jílovitých vápenců bylo vytěženo 914 tis. t (meziroční nárůst o 1,8 %). V roce 2018 činila plocha dotčená těžbou v Ústeckém kraji 20 795,7 ha, což odpovídá 3,9 % rozlohy kraje. Dále bylo v oblastech dotčených těžbou 2 903,6 ha rozpracovaných rekultivací a 13 178,7 ha ukončených rekultivací.

Průmysl

Ústecký kraj je zaměřen průmyslově, v roce 2018 zde bylo v provozu 181 zařízení, která spadají do režimu IPPC z celkového počtu 1 481 zařízení IPPC na území ČR. V kategorii Energetika je provozováno 18 zařízení, jedná se převážně o elektrárny, teplárny a zařízení pro výrobu tepla pro průmyslové účely. Řadí se sem také rafinérie v Litvínově. V kategorii Výroba a zpracování kovů je provozováno 21 zařízení. Nerosty se zpracovávají v 15 zařízeních. Chemický průmysl zastupuje 52 zařízení. Pro nakládání s odpady je v kraji v režimu IPPC provozováno 29 zařízení. V kategorii Ostatní průmyslové činnosti je zařazeno 46 zařízení IPPC. Emise sledovaných znečišťujících látek v kategoriích REZZO 1 a 2 (velké a střední stacionární zdroje znečištění) v Ústeckém kraji měly ve sledovaném období 2008–2018 klesající nebo alespoň stagnující trend, což je v kontextu vývoje národního hospodářství důsledkem plnění legislativních povinností, dodržování emisních limitů a neustálého zlepšování technologií s důrazem na snižování vlivu na životní prostředí. Zejména emise SO₂ a NO_x zaznamenávají výrazné zlepšení, ve sledovaném období 2008–2018 poklesly emise NO_x o 58,3 % a emise SO₂ o 58,1 %.

Vytápění domácností

V Ústeckém kraji bylo v roce 2017 registrováno 336 462 domácností. Z nich je více než polovina (50,2 %) vytápěna dálkově. Druhým nejrozšířenějším způsobem vytápění je zemní plyn (25,0 %). Podíl vytápění uhlím je v kraji 8,1 %, podíl vytápění dřevem je 4,0 %.

Emise z dopravy

S ohledem na průmyslové zaměření Ústeckého kraje je podíl dopravy na celkové emisní bilanci jednotlivých látek v kraji společně s Moravskoslezským krajem nejnižší v ČR, v dopravně zatížených lokalitách však má doprava významný vliv na kvalitu ovzduší. Podíl kraje na celkových emisích jednotlivých látek z dopravy v ČR se v roce 2018 pohyboval mezi 6–8 % (nejvyšší byl u emisí CO). Největším dopravním zdrojem emisí znečišťujících látek a skleníkových plynů byla v roce 2018 individuální automobilová doprava s největšími podíly na emisích CO (84,9 %) a VOC (82,7 %).

Hluková zátěž obyvatelstva

Celodenní hlukové zátěži nad 55 dB, pocházející převážně ze silniční dopravy.

Zpráva o životním prostředí ve Středočeském kraji Zpravodajka: Ing. Dana Balcarová

Hlavní problémy, zhoršující se:

- Zábor území: rezidenční výstavba, logistická a spediční centra v okolí komunikací
 - o Od roku 2000 klesla výměra orné půdy o 14,7 tis. ha, tj. o 2,6 %. Příčinou úbytku orné půdy je kromě její přeměny na trvalé travní porosty také rozšiřování zastavěných ploch, nádvoří a ostatních ploch, jejichž rozloha za jediný rok 2018 vzrostla na její úkor o 477,0 ha (mezi lety 2000 - 2018 se pak zvýšila z 9,7 % na 10,4 %).
- Fragmentace krajiny: **pole s největší výměrou v EU** (eroze, prašnost, zamoření podzemní vody pesticidy)
 - o Středočeský kraj je v této statistice na nelichotivé přední pozici **společně s Jihomoravským krajem**
- Lokality NATURA 2000 tvoří 5,8 % rozlohy kraje, jejich kvalita nicméně klesá (druhové složení)
- Lesy: gradace lýkožrouta smrkového způsobila, že podíl nahodilé kalamitní těžby na celkové těžbě byl v roce 2018 na 80 %, což je cca čtyřnásobně zhoršený stav oproti běžným podmínkám
- **Hluková zátěž** obyvatelstva: v důsledku nejhustší sítě dálnic a silnic 1. tříd extrémní zatížení obyvatel hlukem
- **Odpady: stoupá produkce odpadů na obyvatele** (2009 – 2018 o 8 %)

Naopak se zlepšuje

- Emisní situace: od roku 2018 **pokles těkavých organických látek v ovzduší (VOC)** o 34,5 % a oxidů dusíku (NO_x) o 31,3 %
- **Jakost povrchových vod** (řeky a potoky) se i v důsledku budování čističek odpadních vod a připojení lidí na kanalizaci zlepšuje
- **Ekologické zemědělství**: rozloha půdy obhospodařovaná v režimu ekologického zemědělství roste, za posledních jedenáct let se rozloha půdy obhospodařované v režimu certifikovaného ekologického zemědělství zdvojnásobila na celkových 21,4 tisíc hektarů.

Zpráva o životním prostředí v Olomouckém kraji Zpravodajka: Ing. Marie Pěnčíková

Ovzduší

Emise znečišťujících látek v Olomouckém kraji v období 2008–2018 kolísaly, v posledním meziročním srovnání 2017–2018 však poklesly. Dlouhodobě má Olomoucký kraj průměrnou emisní zátěž na jednotku plochy kraje. Emise TZL vyprodukované v Olomouckém kraji

(celkově 2,8 tis. t v roce 2018) pocházely především z malých zdrojů (74,3 %), kam se řadí mimo jiné i lokální vytápění domácností.

Kvalita ovzduší v Olomouckém kraji je ovlivněna především silniční dopravou, vytápěním domácností, a také aktuálními meteorologickými podmínkami.

Voda

Ve vodních tocích Olomouckého kraje byla v období 2017–2018, stejně jako v minulém hodnoceném období, zjištěna V. třída jakosti (velmi silně znečištěná voda) na dolním toku Romže a Hané. Morava měla na většině toku zjištěnou I. a II. třídu jakosti (neznečištěná a mírně znečištěná voda). Jakost vody v Olomouckém kraji je ovlivňována plošným znečištěním ze zemědělství i komunálním bodovým znečištěním.

Podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodu byl v roce 2018 v Olomouckém kraji mírně podprůměrný, činil 92,8 %. Míra připojení na kanalizaci a ČOV se v roce 2018 přiblížila těsně k celorepublikovému průměru. Celkový podíl obyvatel připojených na kanalizaci činil 85,3 %, podíl obyvatel připojených na kanalizaci zakončenou ČOV činil 81,8 %. Problémem je především odkanalizování menších obcí do 2 000 obyvatel, a to zejména z finančních důvodů. Výstavba nebo rekonstrukce vodohospodářské infrastruktury je podporována mj. několika dotačními tituly Olomouckého kraje. V kraji bylo v roce 2018 v provozu celkem 172 ČOV, tedy o 10 více než v roce 2017.

Příroda a krajina

V roce 2018 dle katastru nemovitostí zaujímal v Olomouckém kraji zemědělská půda 277,3 tis. ha, tedy 52,6 % území kraje, rozloha orné půdy pak činila 205,0 tis. ha (73,9 % zemědělské půdy) a rozloha trvalých travních porostů činila 57,0 tis. ha (20,5 % zemědělské půdy). Od roku 20054 klesla výměra zemědělské půdy o 4,7 tis. ha (1,7 %) a výměra orné půdy klesla o 5,2 tis. ha, tj. o 2,5 %. V období 2000–2018 naopak vzrostla plocha trvalých travních porostů o 7,2 tis. ha (14,5 %), převážně na úkor orné půdy.

Ochrana území a krajiny

Rozloha všech zvláště chráněných území Olomouckého kraje v roce 2018 činila celkem 59,0 tis. ha, tj. 12,0 % území kraje. Na území Olomouckého kraje se v roce 2018 nacházela či do něj zasahovala 2 velkoplošná zvláště chráněná území s celkovou rozlohou 55,8 tis. ha. Jednalo se o chráněné krajinné oblasti Jeseníky a Litovelské Pomoraví. Kromě toho se na území Olomouckého kraje v roce 2018 nacházelo 166 maloplošných zvláště chráněných území o celkové rozloze 7,5 tis. ha. Mezi ně patřilo 11 národních přírodních rezervací, 13 národních přírodních památek, 47 přírodních rezervací a 95 přírodních památek. Na území Olomouckého kraje bylo do roku 2018 vyhlášeno celkem 6 přírodních parků o celkové rozloze 33,5 tis. ha.

Natura 2000

V roce 2018 se na území Olomouckého kraje nacházelo či do něj zasahovalo 76 lokalit soustavy Natura 2000. Jednalo se o 4 ptačí oblasti (Králický Sněžník, Jeseníky, Litovelské Pomoraví, Libavá) s celkovou rozlohou 89,3 tis. ha a 72 evropsky významných lokalit s celkovou rozlohou 44,7 tis. ha. Celková rozloha soustavy Natura 2000 v Olomouckém kraji činila v roce 2018 109,1 tis. ha (20,7 % území kraje). Zároveň se 42,1 tis. ha (38,6 %) z celkové rozlohy lokalit Natura 2000 nacházelo ve zvláště chráněných územích. Ptačí oblast Jeseníky byla s výměrou

52,2 tis. ha třetí největší ptačí oblastí v ČR, na území Olomouckého kraje se nacházelo 55,7 % její celkové rozlohy.

Půda a zemědělství

Podíl půdy obhospodařované ekologicky na celkové zemědělské půdě Olomouckého kraje v roce 2018 činil 14,3 %, tzn. 39,8 tis. ha . V rámci ekologicky obhospodařované půdy převažují trvalé travní porosty, na kterých je chován skot, ovce, kozy a koně. V kraji se v roce 2018 nacházelo celkem 281 ekofarem z celkového počtu 4 596 ekofarem v ČR.

Průmysl a energetika

Objem celkové těžby nerostných surovin na území Olomouckého kraje v roce 2018 činil 10 522,2 tis. t a meziročně se tak zvýšil o 17,9 %. Dlouhodobý vývoj těžby v kraji kolísá dle stavu národní ekonomiky, jenž se projevuje zejména na těžbě stavebních surovin, které citlivě reagují na hospodářskou situaci a ekonomický vývoj. Na území Olomouckého kraje probíhá poměrně bohatá těžební činnost. V největších objemech se zde těží stavební kámen a šterkopísky.

V Olomouckém kraji bylo v roce 2018 v provozu 96 zařízení, která spadají do režimu IPPC, z celkového počtu 1 481 zařízení IPPC na území ČR.

Pro nakládání s odpady je v kraji provozováno 19 zařízení. Patří sem zejména skládky, ale také recyklační centrum, biodegradační zařízení či spalovna.

Doprava

Vyšší zátěž kvality ovzduší a celkově životního prostředí dopravou má jižní část Olomouckého kraje, kde se nacházejí největší sídla a kterou procházejí hlavní silniční tahy. Emise z dopravy na jednotku plochy, charakterizující emisní zátěž území, však měl kraj v roce 2018 z celostátního pohledu podprůměrné a vůbec nejnižší z moravských krajů. Na znečišťování ovzduší dopravou se nejvíce podílela v roce 2018 individuální automobilová doprava, která byla zcela převažujícím zdrojem dopravních emisí CO.

Odpady

Celková produkce odpadů na obyvatele v Olomouckém kraji mezi lety 2009 a 2018 vzrostla o 75,0 % a meziročně 2017–2018 o 9,0 % na 3 868,1 kg.obyv. K nárůstu produkce odpadů v tomto regionu přispívá převážně celková produkce ostatních odpadů na obyvatele, která se mezi lety 2009–2018 zvýšila o 79,7 % na 3 751,7 kg.obyv.-1. Produkci ovlivňují především stavební a demoliční odpady (hlavně odpadní výkopová zemina a kamení obsahující i nebezpečné látky), a to zejména v závislosti na ekonomické situaci a množství velkých stavebních zakázek i sanačních a rekultivačních prací.

Zpráva o životním prostředí v Moravskoslezském kraji **Zpravodajka: Ing. Marie Pěničková**

Charakteristika kraje

Jihovýchod Moravskoslezského kraje je tvořen Nízkým a Hrubým Jeseníkem, Zlatohorskou vrchovinou (Jesenická oblast), sever kraje zaujímá Opavská pahorkatina (oblast Slezská nížina). V centrální části kraje se nachází Moravská brána (oblast Západní Vněkarpatské

sníženiny), na kterou na severu navazuje Ostravská pánev (oblast Severní Vněkarpatské sníženiny), na jihu Podbeskydská pahorkatina (oblast Západobeskydské podhůří) a na východě Moravskoslezské Beskydy, Jablunkovské mezihoří, Jablunkovská brázda a Slezské Beskydy (oblast Západní Beskydy). Nejvyšším místem kraje je Praděd (1 491 m n. m.), nejnižším bodem je soutok řek Odry a Olše (195 m n. m.). Hlavními toky kraje jsou Opava a Odra. Převážná většina území kraje je odvodňována Odrou do Baltského moře, pouze část Nízkého Jeseníku (Rýmařovsko) náleží do povodí Moravy (úmoří Černého moře).

Ovzduší

Emise znečišťujících látek v Moravskoslezském kraji v období 2008–2018 kolísaly, meziročně však poklesly. Největší pokles v průběhu hodnoceného období byl zaznamenán u emisí TZL, o 38,4 %, a také v případě emisí NO_x a SO₂ (33,5 % a 31,8 %). Moravskoslezský kraj má 2. nejvyšší emisní zátěž na jednotku plochy kraje, v případě emisí CO téměř 4krát vyšší oproti celorepublikovému průměru. Emise TZL vyprodukované v Moravskoslezském kraji (celkově 5,9 tis. t v roce 2018) pocházely především z malých stacionárních zdrojů (72,1 %), mezi které se řadí mimo jiné i vytápění domácností. Zdrojem emisí CO, jejichž celkový objem činil 179,7 tis. t, byly především velké stacionární zdroje (71,5 %), což jsou průmyslové a energetické provozy. Emise SO₂ (celkově 15,8 tis. t) a emise NO_x (19,2 tis. t) byly emitovány především velkými stacionárními zdroji, tedy průmyslovými a energetickými provozy včetně výroby elektřiny a tepla (88,9 %, resp. 65,2 %). Emise NH₃ s celkovou produkcí 3,5 tis. t souvisely v kraji zejména se zemědělskou činností, především s chovem hospodářských zvířat (96,1 %). Vznik emisí VOC (25,8 tis. t) byl vázán na používání a výrobu organických rozpouštědel (85,2 %).

Kvalita ovzduší v Moravskoslezském kraji je z pohledu překračování imisních limitů nejhorší v celé ČR. Na kvalitu ovzduší v kraji má nepříznivý vliv vysoká koncentrace průmyslu jak na české, tak na polské straně, významná dopravní zátěž a přeshraniční přenos znečištění. Koncentrace znečišťujících látek jsou ovlivňovány také aktuálními meteorologickými podmínkami. Kvalitu ovzduší dále ovlivňuje typ osídlení, morfologie terénu v Ostravské pánvi a její uzavřenost z jižní a západní strany. Nejzávažněji se tyto vlivy projevují ve střední a severovýchodní části kraje (Ostravsko, Karvinsko a Třinecko).

Voda

Znečištění toků v Moravskoslezském kraji je ovlivňováno především průmyslovou a důlní činností, ale i přes její přetrvávající působení se stav z dlouhodobého hlediska zlepšuje. Zlepšení jakosti v letech 2017–20183 oproti minulému sledovanému období bylo zaznamenáno na úseku toků Lučina a Lubina, kde z V. třídy jakosti (velmi silně znečištěná voda) došlo ke zlepšení na IV. třídu jakosti (silně znečištěná voda). Zhoršená jakost vod v Moravskoslezském kraji byla ovlivněna řadou úniků do vody a přenosů v odpadních vodách, především z výroby železa a souvisejících provozů, a z ČOV.

Vodní hospodářství

Moravskoslezský kraj díky centralizovanému charakteru osídlení (zejména na Ostravsku) vyniká v dostupnosti připojení k veřejnému vodovodu, které v roce 2018 činilo 99,9 %. Naopak podíl obyvatel připojených ke kanalizaci byl v roce 2018 mírně podprůměrný (83,1 %), stejně tak podíl obyvatel připojených na kanalizaci zakončenou ČOV, který v roce 2018 činil 77,3 % (Graf 3.2.1). Drobné vodohospodářské akce v obcích do 2 000, resp. do 5 000 obyvatel, které mají problémy s odváděním a čištěním odpadních vod nebo zásobováním obyvatel pitnou vodou, jsou podporovány mj. prostřednictvím dotačního programu Moravskoslezského kraje. V kraji bylo v roce 2018 v provozu celkem 164 ČOV, což je o 3 více než v roce 2017. Terciární stupeň čištění mělo 58,5 % ČOV v kraji, což je mírně nadprůměrný podíl. V roce 2018 bylo dokončeno několik stavebních prací, které vedly k modernizaci kanalizační sítě a ČOV (Tab. 3.2.1). V roce 2018 bylo celkem vyrobeno 68,4 mil. m³ vody. Spotřeba vody v domácnostech od roku 2000 klesla ze 110,9 l.obyv.-1.den-1 na 89,9 l.obyv.-1.den-1 v roce 2018, což přibližně odpovídá průměru ČR (Graf 3.2.2). Spotřeba vody ostatních odběratelů, mezi něž se řadí např. služby, zdravotnictví, školství či menší průmyslové podniky připojené na veřejný vodovod, byla v roce 2018 v rámci ČR podprůměrná a činila 39,9 l.obyv.-1.den-1 (Graf 3.2.2). Průměrná cena vodného v roce 2018 byla 34,4 Kč.m-3 bez DPH, průměrná cena stočného byla 31,5 Kč.m-3 bez DPH. Ztráty pitné vody ve vodovodní síti, které jsou po Jihomoravském kraji druhé nejvyšší v rámci ČR, od roku 2000 poklesly z 18,4 % na 13,2 % v roce 2018.

Příroda a krajina

V roce 2018 dle katastru nemovitostí zaujímala v Moravskoslezském kraji zemědělská půda 273,2 tis. ha, tedy 50,3 % území kraje (Obr. 4.1.1), rozloha orné půdy pak činila 168,4 tis. ha (61,6 % zemědělské půdy) a rozloha trvalých travních porostů činila 86,4 tis. ha (31,6 % zemědělské půdy). Od roku 2005 klesla výměra zemědělské půdy o 4,4 tis. ha a výměra orné půdy o 7,0 tis. ha, tj. o 4,0 %. Plocha trvalých travních porostů v období 2005–2018 naopak vzrostla o 2,4 tis. ha (2,9 %), a to převážně na úkor orné půdy. Zastavěné plochy, nádvoří a ostatní plochy v roce 2018 pokrývaly 11,8 % území Moravskoslezského kraje (v roce 2005 to bylo 11,2 %), což je v rámci ČR nadprůměrný podíl, ovlivněný průmyslovou a značně urbanizovanou ostravskokarvinskou aglomerací. Lesnatost kraje v roce 2018 byla 35,8 %, od roku 2005 se rozloha lesních pozemků zvýšila o 1,6 tis. ha (0,8 %). Vodní plochy v roce 2018 zaujímaly 2,2 % území Moravskoslezského kraje. V databázi LPIS5 bylo v Moravskoslezském kraji v roce 2018 registrováno 216,7 tis. ha zemědělské půdy, což představuje 79,3 % zemědělské půdy evidované v katastru nemovitostí a 39,9 % území kraje. Na základě databáze CORINE Land Cover z roku 2018 je v kraji zemědělsky využíváno 52,8 % území (Obr. 4.1.2) a podíl urbanizovaných ploch je 10,0 %, což je po Hl. m. Praha druhý největší podíl v ČR. V období 2006–2012 v kraji docházelo ve srovnání s celou ČR k nadprůměrným změnám krajinného pokryvu, k největším v okresech Nový Jičín (3,8 % změn) a Bruntál (3,2 % změn), a to v souvislosti s růstem plochy trvalých travních porostů a se změnami v lesních porostech. V období 2012–2018 došlo k nejvýraznějším změnám v okrese Bruntál (7,5 % území kraje), především v souvislosti s úbytkem lesů v Jesenické oblasti.

Ochrana území a krajiny

Rozloha všech zvláště chráněných území Moravskoslezského kraje (bez překryvů) v roce 2018 činila celkem 97,1 tis. ha, tj. 18,9 % území kraje. Na území Moravskoslezského kraje se v roce 2018 nacházela či do něj zasahovala 3 velkoplošná zvláště chráněná území (Obr. 4.2.1) s celkovou rozlohou 94,1 tis. ha. Jednalo se o chráněné krajinné oblasti Beskydy, Jeseníky a Poodří. Kromě toho se na území Moravskoslezského kraje v roce 2018 nacházelo 1636 maloplošných zvláště chráněných území o celkové rozloze 8,4 tis. ha. Mezi ně patřilo 11 národních přírodních rezervací, 7 národních přírodních památek, 76 přírodních rezervací a 69 přírodních památek. Na území Moravskoslezského kraje bylo do roku 2018 vyhlášeno celkem 5 přírodních parků o celkové rozloze 69,8 tis. ha.

Natura 2000

V roce 2018 se na území Moravskoslezského kraje nacházelo či do něj zasahovalo 54 lokalit soustavy Natura 2000 (Obr. 4.3.1). Jednalo se o 5 ptačích oblastí (Poodří, Heřmanský stav – Odra – Poolší, Beskydy, Jeseníky, Libavá) s celkovou rozlohou 73,7 tis. ha a 49 evropsky významných lokalit s celkovou rozlohou 72,3 tis. ha. Celková rozloha soustavy Natura 2000 v Moravskoslezském kraji činila v roce 2018 (bez překryvů) 98,2 tis. ha (18,1 % území kraje). Zároveň se 91,0 tis. ha (92,7 %) z celkové rozlohy lokalit Natura 2000 nacházelo ve zvláště chráněných územích. Ptačí oblast Jeseníky byla s výměrou 52,2 tis. ha třetí největší ptačí oblastí v ČR, na území Moravskoslezského kraje se nacházelo 44,3 % její celkové rozlohy. Zároveň se zde nacházela druhá největší evropsky významná lokalita na území ČR (Beskydy) s výměrou 120,4 tis. ha, z toho se na území kraje nacházelo 48,1 % její rozlohy.

Lesy

Lesní porosty v Moravskoslezském kraji jsou tvořeny převážně jehličnany, jejichž podíl v roce 2018 činil 64,2 %. Nejčastěji zastoupenými jehličnany byly smrky (55,2 %) a modřiny (4,2 %), Graf 5.1.1. Příčinou vysokého zastoupení smrků bylo především vysazování smrkových monokultur v minulosti, a to zejména z produkčních důvodů, často však na nevhodných stanovištích. Z listnáčů převažovaly buky (15,9 %) a duby (4,6 %). Nově zakládané porosty byly tvořeny z 65,5 % listnáči, v rámci těžby dřeva pak dominovaly jehličnany s podílem 96,3 %, což vedlo k mírnému posílení podílového zastoupení listnáčů. Mírné navyšování podílu listnáčů v lesích Moravskoslezského kraje lze pozorovat od roku 2000, což je v souladu s trendem přibližování se doporučené skladbě lesa v rámci celé ČR. Nejčastěji zastoupenou věkovou kategorií představovaly porosty ve věku 1–20 let (Graf 5.1.2), přičemž dochází k nárůstu zastoupení věkových tříd 41–60 a 121–140 let a k poklesu u kategorií 61–100 let.

Porostní plocha lesů v Moravskoslezském kraji v roce 2018 činila 188,1 tis. ha, tj. 34,6 % rozlohy kraje. Hospodářské lesy s primární produkční funkcí se na celkové porostní ploše lesů podílely 82,8 %, následovaly lesy zvláštního určení s podílem 16,3 % a lesy ochranné s podílem 0,9 %. V roce 2018 bylo v Moravskoslezském kraji vytěženo celkem 3 008,6 tis. m³ dřeva bez kůry (Graf 5.2.1). K výraznému skokovému nárůstu objemu těžby oproti předchozímu období dochází od roku 2016. V období 2000–2015 se objem celkové těžby pohyboval kolem 1,6 mil. m³ dřeva za rok. Většina (95,4 %) realizované těžby byla v roce 2018, stejně jako v předchozích letech, tvořena těžbou nahodilou. Tento nárůst v objemu nahodilé těžby byl zaznamenán v

rámci celé ČR, a to zejména v důsledku sucha a přidružené kůrovcové kalamity. Většina (96,3 %) vytěženého dřeva byla proto tvořena jehličnany.

Půda a zemědělství

Moravskoslezský kraj se vyznačuje nadprůměrným podílem ekologicky obhospodařované půdy na celkové ploše zemědělské půdy kraje. V roce 2018 činil tento podíl 21,1 %, rozloha ekologicky obhospodařované půdy meziročně stoupla o 3,2 % na 57,5 tis. ha (Graf 6.1.1). Vyšší podíl je dán strukturou reliéfu, v hornatých částech převažují trvalé travní porosty, které jsou často využívány v režimu ekologického zemědělství pro chov skotu, ovcí, koz a koní, rozvíjí se zde také ekologické ovocnářství. Moravskoslezský kraj se řadí mezi kraje s nejvyšším počtem ekofare, v roce 2018 činil počet ekofare 424 z celkového počtu 4 596 (Graf 6.1.1). Co se týče produkce biopotravin, v Moravskoslezském kraji bylo dle sídla v roce 2018 evidováno 50 výrobců biopotravin z celkových 748 výrobců biopotravin v ČR. Trend ekologického zemědělství v kraji byl v období mezi roky 2006–2011 rostoucí, ve zpomalení nárůstu ekologického zemědělství po roce 2011 se projevil zejména vliv uzavření vstupu nových žadatelů do titulu „Ekologické zemědělství“ v rámci agroenvironmentálních opatření od roku 2011. Důvodem byl blížící se konec programového období a vyčerpání prostředků v dotačním titulu. Projevilo se rovněž uplynutí pětiletého období trvání závazků od vstupu jednotlivých žadatelů do dotačního titulu. Pro období 2014–2020 bylo v rámci nové Společné zemědělské politiky vyčleněno jako samostatné opatření „Ekologické zemědělství“, v jehož rámci je možné uzavírat nové pětileté závazky, toto opatření opět vedlo k nárůstu počtu ekofare.

Průmysl a energetika

Moravskoslezský kraj díky ložiskům černého uhlí v Ostravsko-karvinské pánvi a na ně navázanému hutnímu a dalšímu průmyslu patří historicky k nejdůležitějším průmyslovým oblastem střední Evropy. Objem celkové těžby nerostných surovin na území Moravskoslezského kraje v roce 2018 činil 9 096,9 tis. t a meziročně se tak snížil o 5,3 %. Těžba v kraji v roce 2018 představovala 7,0% podíl celkové těžby ČR. Ve sledovaném období 2000–2018 objem těžby černého uhlí v kraji klesá, v roce 2018 ho bylo v kraji vytěženo 4 110 tis. t, což je o 74,3 % méně než v roce 2000. Meziročně poklesla těžba černého uhlí o 15,6 % (Graf 7.1.1), což je výsledkem dlouhodobého trendu utlumování těžby. V kraji je významná také těžba stavebního kamene (3 405 tis. t v roce 2018), vysokoprocentního vápence (962 tis. t v roce 2018), šterkopísků (450 tis. t v roce 2018) a ostatních vápenců (88 tis. t v roce 2018). Vývoj objemů těžby těchto surovin kolísá v závislosti na stavební výrobě, která velmi citlivě reaguje na změnu národní ekonomiky. Ostatní vápence mají obsah karbonátů nad 80 % a používají se k výrobě cementu a vápna nebo pro odsiřování spalin. Vysokoprocentní vápence mají obsah karbonátů alespoň 96 % a využívají se v chemickém, sklářském, potravinářském, gumárenském či keramickém průmyslu, dále také v hutnictví, k odsiřování či výrobě vápna nejvyšší kvality. Vápence se těží v ložiskové oblasti vnější bradlové pásma Západních Karpat. V kategorii Ostatní je zahrnuta těžba zemního plynu, sádrovce a kamene pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu. Do roku 2017 se zde těžila ještě cihlářská surovina, do roku 2010 ropa a do roku 2003 také karbonáty pro zemědělské účely. V roce 2018 činila plocha

dotčená těžbou v Moravskoslezském kraji 9 079,5 ha, což odpovídá 1,7 % rozlohy kraje. Dále bylo v oblastech dotčených těžbou 671,1 ha rozpracovaných rekultivací a 2 191,0 ha ukončených rekultivací.

V Moravskoslezském kraji bylo v roce 2018 v provozu 151 průmyslových zařízení, která spadají do režimu IPPC (Obr. 7.2.1), z celkového počtu 1 481 zařízení IPPC na území ČR. Průmyslová zařízení jsou umístěna zejména v okolí Ostravy, Frýdku-Místku a Opavy a také v blízkosti řek Ostravice, Moravice a Odry. Moravskoslezský kraj je typický svým průmyslovým charakterem. Díky ložiskům černého uhlí v hornoslezské pánvi je zde historicky soustředěn těžký průmysl, především hutní a na něj navazující výroby. V kategorii Energetika je provozováno 19 zařízení, kam jsou řazeny teplárny a výtopny, ale je zde zahrnuta také výroba koksu na 4 koksovárnách v Ostravě a Třinci. Do kategorie Výroba a zpracování kovů spadá 48 zařízení, sem patří železárny, slévárny, ocelárny, válcovny. Dále jsou v kraji 4 zařízení pro zpracování nerostů, zde se jedná o zařízení na výrobu žáruvzdorných keramických materiálů a výrobků, dále tavení nerostných materiálů a také zpracování vápence. Chemický průmysl v kraji zastupuje 13 zařízení, která vyrábějí farmaceutické ingredience, anorganické i organické chemikálie, lepidla či výplně do autosedaček. Pro nakládání s odpady je v kraji provozováno 31 zařízení. Jsou to zejména skládky, ale také dekontaminační plochy či zařízení pro čištění odpadních vod. V kategorii Ostatní průmyslové činnosti je provozováno 36 zařízení IPPC, jedná se zejména o zemědělské podniky zaměřující se na výkrm prasat nebo drůbeže. Dále se zde provozuje např. výroba potravinářských a krmných komodit, výroba buničiny, výroba papíru, lakovna či jatka. Se soustředěním těžkého průmyslu souvisí v Moravskoslezském kraji také značné množství emisí znečišťujících látek (Graf 7.2.1). Největší objemy vykazují emise oxidu uhelnatého (CO), jehož převážná většina je produkována v zařízeních na zpracování železa a oceli v Ostravě a Třinci. Emise všech sledovaných znečišťujících látek v kategoriích REZZO 1 a 2 (velké a střední stacionární zdroje znečištění)⁸ měly s výjimkou CO ve sledovaném období 2008–2018 klesající nebo alespoň stagnující trend, což je v kontextu vývoje národního hospodářství důsledkem plnění legislativních povinností, dodržování emisních limitů a neustálého zlepšování technologií s důrazem na snižování vlivu na životní prostředí. Nárůst emisí CO (o 10,1 % v období 2008–2018) souvisí se zvyšováním průmyslové výroby, která nastala po překonání ekonomické recese.

Spotřeba elektrické energie

Spotřeba elektrické energie v Moravskoslezském kraji má kolísavý vývoj bez zřetelného trendu. V roce 2018 dosáhla 8 189,8 GWh, což je o 0,9 % méně než v roce 2001 a o 2,4 % více než v předchozím roce 2017. V porovnání s ostatními kraji je zde v rámci ČR nejvyšší spotřeba elektrické energie. Vzhledem k průmyslovému charakteru kraje je zřejmé, že při srovnání spotřeby v jednotlivých sektorech (Graf 7.3.1) je v Moravskoslezském kraji největší podíl elektřiny spotřebován právě v průmyslu a v energetice. Nejvýznamnějším průmyslovým odvětvím je v kraji hutní výroba, těžba černého uhlí, výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody, výroba dopravních prostředků a výroba chemických látek, přípravků, léčiv a chemických vláken. V roce 2018 se v průmyslu Moravskoslezského kraje spotřebovalo 3 766,9 GWh elektřiny (46,0 % spotřeby kraje), v energetice činila spotřeba elektřiny 1 472,1 GWh (18,0 %). Dalším významným spotřebitelem je sektor Obchod, služby, školství, zdravotnictví (17,8 %, tj. 1 456,1 GWh v roce 2018) a domácnosti (16,3 %, tj. 1 333,9 GWh).

Způsob vytápění domácností

Způsob vytápění domácností je v jednotlivých krajích ČR rozdílný. Ovlivňuje ho dostupnost systémů pro vytápění, dostupnost a cena paliv, ale také komfort obsluhy topného zařízení. V krajích s většími aglomeracemi a ve městech v blízkosti průmyslových zařízení, ze kterých je možné využít zbytkové teplo, bývá zpravidla využívána soustava zásobování tepelnou energií (dálkové vytápění), naopak v menších a hůře dostupných obcích je častěji využíváno individuální vytápění jednotlivých domů či bytových jednotek. V Moravskoslezském kraji bylo v roce 2017 registrováno 493 454 domácností. Z nich je ve srovnání s ostatními kraji ČR (Graf 7.4.1) dlouhodobě vysoký podíl domácností vytápěných dálkově (47,9 %) i zemním plynem (31,5 % domácností). Tyto dva způsoby vytápění jsou příznivé pro životní prostředí, neboť jejich emise jej příliš nezatěžují. Podíl tuhých paliv (uhlí a dřevo) je v Moravskoslezském kraji naopak relativně nízký (5,9 %, resp. 5,4 % oproti průměrnému podílu 8,0 %, resp. 6,9 %). Tato paliva se často kombinují, velkou roli ve výběru paliva pro domácnosti hraje jeho cena. S cenou paliva však často klesá i jeho kvalita, a tak se stává, že obyvatelé ve snaze ušetřit náklady na vytápění se často vrací k palivům ekologicky méně příznivým. Tyto způsoby vytápění se pak velkou měrou projevují na emisích z vytápění. Poměr způsobu vytápění v domácnostech se s časem mění jen velmi pomalu. Kraj má však vysokou hustotu obyvatelstva (91 domácností.km⁻² oproti průměrnému počtu 54 domácností.km⁻² v roce 2017), proto měrné emise z vytápění domácností mají u všech sledovaných látek vyšší hodnoty, než je průměr ČR (Graf 7.4.2). Důležitým faktorem, ovlivňujícím emise z vytápění v jednotlivých letech, je délka a průběh topné sezony¹⁰. V období, kdy je chladnější topná sezona, narůstají úměrně i emise z vytápění a naopak. V roce 2017 byla topná sezona jen mírně teplejší, počet denostupňů v ČR činil 4 138 denostupňů oproti dlouhodobému průměru 4 160 denostupňů.

Doprava

Moravskoslezský kraj, zejména pak aglomerace Ostrava/Karviná/Frýdek-Místek, měl v roce 2018 značnou emisní zátěž způsobenou dopravou. Silniční doprava je však vzhledem k průmyslovému zaměření kraje a dálkovému přenosu znečištění z Polska pouze jedním z faktorů ovlivňujících celkově neuspokojivou kvalitu ovzduší v kraji. Měrné emise z dopravy na jednotku plochy (0,9 t NO_x.km⁻²) měl kraj nejvyšší z moravských krajů a po Hl. m. Praha druhé nejvyšší v ČR, na celkových emisích NO_x z dopravy se kraj podílel 8,9 %. Ve struktuře emisí znečišťujících látek a skleníkových plynů z dopravy v kraji zaujímal nejvyšší podíly v případě všech sledovaných látek individuální automobilová doprava (Graf 8.1.1), která byla zdrojem 86,4 % celkových dopravních emisí CO a 82,9 % emisí VOC. Z nákladní silniční dopravy pocházelo 31,0 % emisí PM a 31,8 % emisí NO_x, podíl nesilniční dopravy na znečišťování ovzduší dopravou tak byl téměř zanedbatelný. Trend dopravních emisí CO a VOC a, s výjimkou úvodu, i NO_x byl v kraji v období 2000–2018 klesající (Graf 8.1.2). K poklesu došlo i přes významný růst intenzit silniční dopravy v kraji, a to z důvodu modernizace vozového parku a s ním spojeného poklesu emisní náročnosti silniční dopravy. V případě emisí PM byl jejich vývoj rozkolísaný a celkově stagnující, příznivý efekt technologického vývoje byl eliminován zvyšováním podílu emisně náročnějších diesellových vozidel ve vozovém parku

osobních automobilů a růstem nákladní silniční dopravy, zejména v úvodu 21. století. Emise CO₂ z dopravy zaznamenaly v hodnoceném období nárůst související s růstem spotřeby energie a paliv v dopravě, celkově emise v období 2000–2018 vzrostly o 63,1 %. V meziročním srovnání pokračoval v roce 2018 pokles emisí znečišťujících látek, výrazný v případě CO (o 14,5 %), naopak emise CO₂ potvrdily rostoucí trend a mírně vzrostly o 0,8 %.

Odpady

Celková produkce odpadů na obyvatele¹⁵ v Moravskoslezském kraji narostla mezi lety 2009 a 2018 o 5,2 % a meziročně 2017–2018 o 14,1 % na 3 843,6 kg.obyv.-1 (Graf 9.1.1). Produkce odpadů v tomto regionu ve sledovaném období mírně kolísala, a to mimo jiné z důvodu odstraňování starých ekologických zátěží (např. Laguny Ostramo) a odtěžování a zpracování starých hald z hutní a ocelářské výroby. Celková produkce ostatních odpadů na obyvatele se od roku 2009 zvýšila o 7,0 % na 3 527,9 kg.obyv.-1 v roce 2018. Celková produkce nebezpečných odpadů na obyvatele se ve stejném období snížila o 11,3 % na 315,7 kg.obyv.-1. I přes tento pokles se však jedná o nejvyšší hodnotu v rámci ČR. Důvodem poklesu je zejména směřování velkých průmyslových producentů odpadů k nízkoodpadovým technologiím a nahrazování surovin a materiálů vykazujících nebezpečné vlastnosti za méně nebezpečné v rámci BAT technik. Výkyvy v produkci nebezpečných odpadů souvisejí obvykle se sanacemi starých ekologických zátěží. Podíl celkové produkce nebezpečných odpadů na celkové produkci odpadů na obyvatele tak mezi lety 2009–2018 poklesl z 9,7 % na 8,2 %. Moravskoslezský kraj je orientován na těžký průmysl, proto jsou v celkové produkci odpadů kromě stavebních a demoličních odpadů poměrně významně zastoupeny právě nebezpečné odpady, a to z tepelných procesů a z procesů tváření a fyzikální a mechanické úpravy kovů. Celková produkce komunálních odpadů¹⁶ na obyvatele od roku 2009 kolísala a celkově stoupla o 16,1 % na hodnotu 542,0 kg.obyv.-1 v roce 2018 (Graf 9.1.2). Nárůst produkce komunálních odpadů v posledních letech souvisí především se zvýšením produkce biologicky rozložitelného odpadu v důsledku zavedení jeho separace, a tím i evidence produkce. Celková produkce směsného komunálního odpadu na obyvatele se mezi lety 2009–2018 snížila o 13,4 % na hodnotu 244,8 kg.obyv.-1 a její podíl na celkové produkci komunálních odpadů na obyvatele ve sledovaném období poklesl z 60,5 % na 45,2 %.

Souhrnná zpráva o životním prostředí v krajích ČR

Zpravodaj: RNDr. Jan Zahradník

Souhrnná zpráva o stavu životního prostředí v krajích ČR za rok 2018 obsahuje kromě úvodu a informace o zdrojích dat a o jejich dostupnosti 9 kapitol. Navazuje na 14 zpráv o životním prostředí v krajích ČR (o nich budou referovat jednotliví zpravodaji).

1. Souhrnné sdělení

V této úvodní kapitole nám vláda sděluje, stav životního prostředí v ČR je dlouhodobě ovlivňován výkonem ekonomiky a extremitou teplotních a srážkových poměrů. Zpráva konstatuje, že přestože výkon ekonomiky roste, daří se stabilizovat zátěž životního prostředí. Ve všech krajích nastalo hydrologické a půdní sucho, které zásadním způsobem ovlivnilo stav povrchových vod a lesnictví. V sektoru lesního hospodářství jsou pozorovány následky narůstající kůrovcové kalamity. Dochází k úbytku zemědělské půdy ve prospěch

zastavěných ploch. Nepříliš uspokojivý je stav životního prostředí v krajích, kde probíhá těžba nerostných surovin a na ní navázaná průmyslová činnost a dále v oblastech s vysokou intenzitou dopravy. Kapitola nezmiňuje vliv energetiky. Nesnižuje se produkce komunálního odpadu.

2. O vzduší

2.1 Emisní situace

Předkladatel konstatuje, emise znečišťujících látek do ovzduší úzce souvisí s hospodářským zaměřením jednotlivých krajů a se sídelní strukturou. Ze zprávy vyplývá, že dramaticky největší množství znečišťujících látek (249,8 tis. tun) pochází z Moravskoslezského kraje, což odpovídá jeho profilu jako průmyslového kraje. V případě emisí TZL platí, že zčásti pocházejí z lokálních topenišť. **V tomto paragrafu není explicitně uvedeno, jakým způsobem ovlivňuje emisní situaci v Moravskoslezském kraji transport znečišťujících látek ze sousedního Polska.** Nejméně vyprodukovaných emisí, ale největší emisní zátěž na jednotku plochy má Hl. město Praha. Naopak, nejmenší emisní zátěž na jednotku plochy má Jihočeský kraj.

2.2 Kvalita ovzduší

V hodnoceném roce bylo vymezeno 12,7 % území ČR s překročenými imisními limity pro ochranu zdraví, kde žilo 36,3 % obyvatel. Mezi nejzatíženější kraje i nadále patří kraj Moravskoslezský, Olomoucký a také Zlínský. V meziročním srovnání plocha oblastí s překročením alespoň jednoho imisního limitu bez zahrnutí ozonu oproti roku 2017 téměř dvojnásobně poklesla. V roce 2018 byl překročen roční imisní limit pro NO₂, a to celkem na 3 dopravně zatížených lokalitách, a to v Hl. m. Praha (2 stanice) a Jihomoravském kraji (1 stanice v Brně, v roce 2017 se jednalo o 2 stanice).

3. Voda

3.1 Jakost vody

Zpráva konstatuje, že v hodnoceném období 2017–2018 byla většina toků v ČR zařazena do III. jakosti, tedy znečištěná voda. Přestože od roku 1991 výrazně ubylo úseků s velmi silně znečištěnou vodou, tak na některých tocích stále tento stav přetrvává. **Kategorie velmi silně znečištěná voda byla zjištěna zejména v Jihomoravském a Jihočeském kraji, kde je jakost vody výrazně ovlivněna intenzivním zemědělstvím a nedostatečným připojením obyvatel na ČOV.** Dále pak v kraji Ústeckém, Moravskoslezském a Středočeském, kde výraznou měrou ke znečištění toků přispívá průmysl. Neznečištěná nebo jen mírně znečištěná voda (I. a II. třída jakosti) byla převážně vyhodnocena, stejně jako v minulém hodnocení, v horských oblastech Karlovarského, Libereckého, Královéhradeckého, Olomouckého a Moravskoslezského kraje.

3.2 Vodní hospodářství

Zpráva sleduje míru připojení obyvatel ČR k vodohospodářské infrastruktuře. Nejlepší dostupnost vodohospodářské infrastruktury je v krajích s centralizovaným charakterem osídlení, tj. v Hl. m. Praha (připojení k vodovodu 100 %, připojení ke kanalizaci zakončené ČOV 99,0 %), v Karlovarském kraji (připojení k vodovodu 100 %, připojení ke kanalizaci 100 %, připojení ke kanalizaci zakončené ČOV 98,7 %). Nejnižší podíl obyvatel zásobovaných

pitnou vodou přetrvává v Plzeňském kraji a Středočeském kraji. Nejnižší podíl obyvatel připojených na kanalizace, resp. kanalizace zakončené ČOV je v Libereckém, Středočeském a Pardubickém kraji. Zpráva konstatuje, že z hlediska připojení ke kanalizaci a k ČOV je problematická situace zejména v obcích do 2000 EO, kterým povinnost výstavby kanalizace nenařizuje legislativa. Přes dotační tituly jsou investice do infrastruktury s dostatečnými parametry pro ně neúměrně vysoké. **Připomínám, že další problémy může přinést novela vodního zákona, která přenáší na obecní ČOV povinnost čistit obsahy septiků od obyvatel, kteří nemají zavedenou kanalizaci.** V roce 2018 bylo v ČR vyrobeno celkem 601,5 mil. m³ vody. Meziročně došlo k mírnému zvýšení spotřeby vody na jednoho obyvatele v ČR. Zpráva se dále zabývá úrovní cen za vodné a stočné v krajích a jejich vývojem. Uvádí také ztráty, ke kterým dochází ve vodovodní síti.

4. Příroda a krajina

4.1 Využití území

Dle dat krajinného pokryvu CORINE Land Cover z roku 2018 je 56,8 % území ČR tvořeno zemědělskou půdou, 35,7 % území zaujímají lesy a polopřírodní oblasti a 6,7 % jsou urbanizované oblasti. Kraje s nejvyšším podílem zemědělské půdy na svém území jsou Středočeský, Vysočina, Pardubický, Jihomoravský a Královéhradecký s 60 % zemědělské půdy na jejich území. Nejvýznamnější změny krajinného pokryvu v období 2006–2012 byly zaznamenány v pohraničních horských okresech, kde docházelo ke změnám na lesních porostech (odlesňování, zalesňování, změna druhové skladby), např. v okrese Prachatice se změnil krajinný pokryv na 10,0 % celkové plochy. Dále se jednalo o oblasti s těžbou surovin (např. okres Most, změny na 8,4 % plochy).

4.2 Ochrana území a krajiny

Kapitola eviduje rozlohu území, na kterých je zaveden nějaký režim ochrany přírody. V roce 2018 se na území ČR nacházelo 30 velkoplošných zvláště chráněných území. Konkrétně se jednalo o 4 národní parky (1,5 % rozlohy ČR) a 26 chráněných krajinných oblastí (14,4 % rozlohy ČR). Většina velkoplošných zvláště chráněných území se nacházela v příhraničních oblastech ČR se specifickými podmínkami. **Celková plocha zvláště chráněných území tvoří 16,7% rozlohy území ČR.**

4.3 Natura 2000

Na území ČR se nacházelo v roce 2017 1153 lokalit soustavy Natura 2000. z toho 41 ptačích oblastí s rozlohou 703 437 ha a 1 112 evropsky významných lokalit s rozlohou 795 108 ha. **Největší podíl soustavy Natura (21,2% celkové rozlohy) se nachází v Jihočeském kraji.** Překryv soustavy Natura a zvláště chráněných území činil 63,7%.

5. Lesy

5.1 Druhová a věková skladba lesů

Celková porostní plocha lesů v ČR představuje 33,1% území. Převažují jehličnany (71,5%, smrk 50,0%). Zpráva se kriticky vyjadřuje k vysazování smrků na nevhodných místech, v čemž spatřuje hlavní příčinu jejich oslabování a malé odolnosti vůči škůdcům a suchu. **Ve všech**

krajích lze pozorovat mírný trend postupného přibližování se doporučenému stavu s vyšším zastoupením listnatých dřevin.

5.2 Těžba dřeva

V roce 2018 bylo v ČR vytěženo celkem 25,7 mil. m³ dřeva. Jedná se o nejvyšší hodnotu v historii a její nárůst byl zaznamenán ve všech krajích ČR. Většina (23,0 mil. m³ bez kůry) této těžby byla přitom tvořena těžbou nahodilou, jejíž objem byl také nejvyšší v historii (3,3 mil. m³ bez kůry v roce 2000 a 6,5 mil. m³ bez kůry v roce 2010) a která byla provedena především v souvislosti se zpracováním následků kůrovcové kalamity, která se z východní části ČR již rozšířila do všech krajů ČR. Většina vytěženého dřeva proto byla tvořena jehličnany. Nejvyšších objemů těžby bylo dosaženo ve východní části ČR – v Kraji Vysočina, Olomouckém a Moravskoslezském, a také v kraji Jihočeském. Vysoký nárůst těžby (především nahodilé) byl dále zaznamenán v kraji Jihomoravském a Zlínském.

6. Zemědělství

6.1 Ekologické zemědělství

Kapitola se věnuje výhradně ekologickému zemědělství, oblastem, ve kterých je provozováno a podílu, kterým se podílí na obhospodařování zemědělské půdy. Nejvíce se ekologické zemědělství podílí na obhospodařování půdy v Karlovarském kraji (44,3%), nejvíce ekofarem je pak v kraji Jihočeském (667). **V kapitole se vůbec nepíše o tom, jak se normální zemědělství podílí na stavu životního prostředí. Přitom je známo, že nadměrná výměra energetických plodin působí negativně na vodní hospodářství v krajině i na celkovou kvalitu půdy. Není zmíněna rostoucí závislost ekologického zemědělství na dotacích.**

7. Průmysl a energetika

7.1 Těžba nerostných surovin

V roce 2018 činila plocha dotčená těžbou v ČR celkem 49 527,0 ha, což odpovídá 0,6 % rozlohy území ČR. Velikost ploch je v souladu s intenzitou těžby, největší plochy dotčené těžbou jsou v krajích Ústeckém (42 % z ploch dotčených těžbou na území ČR), Moravskoslezském (18,3 %) a Karlovarském (14,8 %). Dále v tomto roce bylo v ČR 6 340,3 ha rozpracovaných rekultivací a 25 318,3 ha ukončených rekultivací.

7.2 Průmysl

V roce 2018 bylo v ČR v provozu celkem 1 481 průmyslových zařízení IPPC (Obr. 7.2.1). Z nich je 101 v kategorii Energetika, 245 zařízení v kategorii Výroba a zpracování kovů, 78 v kategorii Zpracování nerostů, 165 v kategorii Chemický průmysl a 295 v kategorii Nakládání s

odpady. Dalších 597 zařízení je zařazeno v kategorii Ostatní průmyslové činnosti, kde jsou vedeny zejména zemědělské podniky zaměřující se na výkrm prasat nebo drůbeže.

7.3 Spotřeba elektrické energie

V úvodu této kapitoly je uvedeno, že celková spotřeba elektrické energie v ČR za rok 2017 byla 59 511 GWh, což je o 10,7% více než v roce 2001 a o 0,8% více než v roce 2017. Není uvedena celková výroba elektrické energie v ČR za zkoumaný rok. Kapitola se vůbec výrobou energie nezabývá (to ostatně vyplývá z jejího názvu). Nejvíce energie spotřebuje průmysl a dále domácnosti.

Ze zpráv za jednotlivé kraje je možné vyčíst, jaká je spotřeba elektrické energie v krajích, v dělení podle jednotlivých kategorií (ostatní, obchod a služby, domácnosti, zemědělství, stavebnictví, doprava, energetika, průmysl). **Je možné pozorovat zajímavý jev spočívající v tom, že v Jihomoravském kraji je daleko největší spotřeba elektrické energie v kategorii Ostatní (3 000 GWh –více než 50% celkové spotřeby v kraji). Kategorie Ostatní v sobě zahrnuje kulturu, veřejnou správu, administrativu. Naproti tomu například v Hl. městě Praze je v této kategorii spotřeba ve výši 340 GWh, což je zhruba 5% celkové pražské spotřeby. Přitom je v Praze zřejmě minimálně stejné množství institucí v kategorii Ostatní. Prosím o vysvětlení tohoto jevu.**

Kategorie Ostatní zahrnuje např. kulturu, veřejnou správu, administrativu či armádu. Instituce, které jsou zde zahrnuty, mají oproti ostatním krajům značné odběry elektřiny v Jihomoravském kraji.

7.4 Vytápění domácností

V ČR bylo v roce 2017 registrováno 4 261 977 domácností. V nich je nejčastějším způsobem vytápění dálkové teplo (35,6 % domácností) a zemní plyn (34,8 %). Následují tuhá paliva – uhlí a dřevo (8,0 %, resp. 6,9 %). Tato paliva se často kombinují, velkou roli ve výběru paliva pro domácnosti hraje jeho cena. S cenou paliva však většinou klesá i jeho kvalita, a tak dochází k situaci, že obyvatelé ve snaze ušetřit náklady na vytápění se často vrací k palivům ekologicky méně příznivým. Tyto způsoby vytápění se pak velkou měrou projevují na emisích z vytápění. Poměr způsobu vytápění v domácnostech se s časem mění jen velmi pomalu. Považuji za dobré, aby ve zprávě za rok 2018 bylo uvedeno i to, jaké palivo používají teplárny pro dálkové vytápění.

8. Doprava

8.1 Emise z dopravy

Největším dopravním emitentem znečišťujících látek a skleníkových plynů byla v roce 2018 individuální automobilová doprava s podíly na celkových dopravních emisích jednotlivých látek přesahujících 50 %. Nákladní silniční doprava měla nejvyšší, zhruba třetinový podíl na celkových dopravních emisích PM a NOx. Byly zjištěny jen malé mezikrajské rozdíly ve struktuře emisí dle druhů dopravy, poněkud vyšší podíly nákladní silniční dopravy (a naopak nižší u individuální automobilové dopravy) na celkových dopravních emisích znečišťujících látek měly kraje ležící na hlavních tranzitních trasách nákladní silniční dopravy, zejména kraje Středočeský, Hl. m. Praha a kraj Jihomoravský.

8.2 Hluková zátěž obyvatelstva

Hlavním zdrojem hlukové zátěže je v ČR silniční doprava, ostatní zdroje hluku mají menší a lokální význam. Podíl obyvatel vystavených celodenní (24hodinové) hlukové zátěži nad mezní hodnotu ze silniční dopravy byl v roce 2017 nejvyšší v aglomeraci Praha (8,4 %), nejnižší v aglomeraci Olomouc (2,5 % obyvatel aglomerace).

9. Odpady

9.1 Produkce odpadů

Celková produkce komunálních odpadů na obyvatele v ČR v období 2017–2018 meziročně vzrostla o 1,3 % na hodnotu 544,1 kg/obyv., od roku 2009 tak došlo k jejímu 7,2% navýšení. V roce 2018 byla celková produkce komunálních odpadů na obyvatele nejvyšší v krajích Středočeském, Olomouckém a Pardubickém.